

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ (๒) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการสนับสนุน ให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับมาตรา ๘๔(๘) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ คือ คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร ในรูปของสภาเกษตรกร เพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร และมาตรา ๘๔(๑๔) รัฐต้องส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมาตรา ๘๕(๒) กำหนดให้รัฐดำเนินการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นรวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

๑.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตร มั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบ บริหารจัดการภาครัฐ

๑.๓ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และนโยบายรัฐบาลภายใต้ วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตรใน ๕ ด้าน ประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่ การปฏิบัติ ผ่านกลไกขับเคลื่อนในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และหน่วยปฏิบัติ ที่จะช่วยกำกับให้ทุกหน่วยงาน จัดทำแผนงาน/โครงการสำคัญที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการสำคัญดังกล่าว ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้อย่างยั่งยืน

๒. ทิศทางนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี นโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็น คนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐ ของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

๒.๑.๑ ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย

๒.๑.๒ ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้

๒.๑.๓ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

๒.๑.๔ ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม

๒.๑.๕ ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของ ทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๑.๖ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้ เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาพร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญ ที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรก ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๒.๓.๑ เสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องปริมาณน้ำที่หาได้ คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพ และขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น และส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์กรรมพืช สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ของท้องถิ่น

๒.๓.๒ สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมการวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิต วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้า และพัฒนารูปแบบ และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ เพื่อปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๒.๓.๓ ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร และอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โดยพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย และการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ และขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง

๒.๓.๔ เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร โดยเสริมสร้างศักยภาพ ของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศุสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด (Zoning) วิจัยพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร พัฒนากลไก จัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตรและสร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๓.๕ ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืนและควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

๒.๓.๖ พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยพัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร สร้างบุคลากรด้านการเกษตร และปรับปรุงกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย

๒.๔ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยแก้ปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและการรुकล้ำเขตป่าสงวน โดยการกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้รูกล้ำ และออกมาตรการป้องกันการเปลี่ยนมือไปอยู่ในครอบครองของผู้ที่มีใช้เกษตรกรใช้เทคโนโลยี ดาวเทียมสำรวจและวิธีการแผนที่ที่ทันสมัย แก้ไขปัญหาเขตที่ดินทับซ้อนและแนวเขตพื้นที่ป่าที่ไม่ชัดเจนอันก่อให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ

๒.๔.๒ การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วย วิธีการต่างๆ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยการผลิตอย่างทั่วถึง การช่วยเหลือเกษตรกร รายย่อย ตลอดจนจนถึงการใช้กลไกตลาดดูแลราคาสินค้าเกษตรประเภทที่ราคาต่ำผิดปกติให้สูงขึ้น ตามสมควร รวมทั้งแก้ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนทั้งที่ท่วมเป็นบริเวณกว้างและท่วมเฉพาะพื้นที่ และปัญหาขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่และบางฤดูกาล ซึ่งนำความเสียหายและทุกข์ร้อนมาให้แก่เกษตรกร โดยระดมความคิดเพื่อหาทางป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมรุนแรง ดังเช่น เหตุการณ์น้ำท่วมในปี ๒๕๕๔ และหาวิธีที่จะแก้ปัญหาน้ำท่วมเฉพาะพื้นที่ไหลลดลง โดยเร็วไม่กระทบต่อพืชผล สวนภาวะภัยแล้งจนเกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนั้น รัฐบาลจะเร่งดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายครอบคลุมทั่วพื้นที่เพาะปลูกให้มากที่สุด ซึ่งจะสามารถทำได้ในเวลาประมาณ ๑ ปี และในด้านเกษตรกรรมดำเนินการใน ๒ เรื่องใหญ่ คือ การปรับ

โครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้อง กับความต้องการด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การแบ่งเขตเพื่อปลูกพืชผลแต่ละชนิด และการสนับสนุนให้สหกรณ์ของกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มบทบาทในฐานะผู้ซื้อพืชผลจนถึงการแปรรูปและการส่งออกได้แล้วแต่กรณี เพื่อให้สหกรณ์เป็นผู้ค้าขายสินค้าเกษตรรายใหญ่อีกรายหนึ่ง ซึ่งจะช่วยคานอำนาจของกลุ่มพ่อค้าเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีความสมดุลมากขึ้น

๒.๕ การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๒.๕.๑ กรอบแนวคิดการพัฒนา

๑) เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาการเกษตร แม้ว่าจะมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับการพัฒนาการเกษตรของประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาของเกษตรกรยังคงมีอยู่ในสังคมไทย เป็นเพราะเกษตรกรไทยส่วนใหญ่เป็นรายย่อย การทำการเกษตรหลายพื้นที่ยังเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาระบบการผลิตให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ตามหลักความพอประมาณ

๒) แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงและการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แรงงานในภาคการเกษตรลดลงเนื่องมาจากเคลื่อนย้ายไปทำงานในภาคการผลิตอื่น การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของภาคการผลิตอื่น และทัศนคติของเกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าการทำการเกษตรเป็น งานที่หนักและลำบาก ไม่น่าทำ ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพการเกษตร ส่งผลให้แรงงานภาคการเกษตร มีแนวโน้มลดลง ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

๓) การปรับตัวของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เกษตรกรจำนวนมาก ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตเชื่อมโยงไปจนถึงการแปรรูปและการตลาด การขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการใช้จ่ายการผลิตทำให้ปัจจัยการผลิตดังกล่าวมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น การปรับตัวของเกษตรกร จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของประเทศบรรลุผลสำเร็จได้

๔) การส่งเสริมการทำเกษตรในรูปแบบของการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

๕) การบริหารจัดการสินค้าเกษตร ภาคการเกษตรมีความอ่อนไหวและเปราะบางมากกว่าภาคการผลิตอื่นๆ จึงควรเน้นในเรื่องการวางแผนความต้องการและการผลิตสินค้าเกษตร (Demand & Supply) ในระดับจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลให้กับส่วนกลางในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในภาพรวม การขึ้นทะเบียน เกษตรกรทั่วประเทศ เพื่อรู้ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ

๖) มาตรฐานสินค้าเกษตร ประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรไปมากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาให้ทั่วถึง ทั้งด้านองค์ความรู้ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อยืดอายุของสินค้าเกษตรและเพิ่ม มูลค่าให้กับสินค้าเกษตร ดึงดูดความสนใจและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

๗) โลจิสติกส์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) โดยยกระดับบุคลากรภาครัฐ เกษตรกร/สถาบันเกษตรกร เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาทักษะการบริหารจัดการ โลจิสติกส์ระดับฟาร์ม ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมในห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าเกษตร สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

๘) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การใช้พลังงานของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยหันมาพึ่งพาการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความต้องการพืชพลังงาน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

๙) การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การวางมาตรการและแนวทางเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือและสนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาภาคการเกษตรของไทย

๑๐) การวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร

๑๑) กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร

๑๒) ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศ ประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา คือ การศึกษากฎระเบียบและกฎหมายของประเทศคู่ค้าที่จะมีผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตร มาตรการนำเข้า - ส่งออกสินค้า

๑๓) การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๒.๕.๒ ทิศทางการพัฒนา

๑) วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน”

๒) พันธกิจ

(๑) พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง

(๒) พัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

(๓) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพตลอดโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

(๔) ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓) วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

(๑) วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรและเชื่อมโยงเครือข่ายกับภายนอกอย่างเข้มแข็ง และลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้

- เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรยกระดับผลิตภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพ มาตรฐาน รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรให้ตอบสนองความต้องการของตลาด

- เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร รวมทั้งพัฒนา งานวิจัยเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์

- เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวและสร้างภูมิคุ้มกันรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

(๒) เป้าหมาย

- ความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ ๘๕ ในปี ๒๕๖๔

- เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือน ในปี ๒๕๖๔

- เศรษฐกิจภาคเกษตรเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี
- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี
- ทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนเพิ่มขึ้น

(๓) ตัวชี้วัด

- ดัชนีชี้วัดความผาสุกของเกษตรกร
- รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร
- GDP ภาคเกษตร
- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์
- ทรัพยากรการเกษตรที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาการเกษตร

๔.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

- ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร
- ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ
- พัฒนางานความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ
- สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

๔.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่

อุปทาน

- ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด
- ส่งเสริมการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
- เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
- จัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร
- เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน
- สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน
- สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร
- ส่งเสริมการค้าชายแดน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และความรวม

มีอระหว่างประเทศ

๔.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วย

เทคโนโลยีและนวัตกรรม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร
- พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ส่งเสริมการนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์

๔.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม

อย่าง สมดุลและยั่งยืน

- ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
- ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- บริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร

- สรางภูมิคุ้มกันการเกษตรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

- พัฒนาบุคลากรการเกษตรภาครัฐ ปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการ และกระบวนการทำงาน
- ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

๒.๖ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑. ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

เกษตรแปลงใหญ่ คือ วิธีการหนึ่งในการเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันของหน่วยผลิตด้วยการคำนวณทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ปริมาณการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การบริหารความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างต้นทุนการผลิตกับปริมาณการผลิต/ขนาดการผลิต เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้โดยการผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี (พันธุ์พืช ปุ๋ย เครื่องจักรกลทางการเกษตร และเทคโนโลยีสมัยใหม่) การจัดการด้านการตลาดและห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งมีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจ คือ การเพิ่มขีดความสามารถ ในการสร้างกำไร ความมั่นคงของกิจการและการเติบโต และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๒. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) คือ วิธีการจัดการความรู้อย่างหนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรที่ต้องการความรู้ ได้รับความรู้และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้พร้อมรับการเกษตรสมัยใหม่ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการจัดการความรู้ และกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยใช้สถานที่ที่เป็นที่ตั้งของแปลงเกษตร/ฟาร์ม ซึ่งเกษตรกรที่เป็นเจ้าของมีความรู้ความสามารถในการผลิตในระดับที่เป็นตัวอย่างให้เกษตรกร รอบบริเวณได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Knowledge Center)

๓. พัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer

โครงการ Smart Farmer คือ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรเกษตรกร (Human Resource Development) หรือการพัฒนาและส่งเสริมขีดความสามารถของเกษตรกร ให้มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำอาชีพเกษตรกรที่ดีขึ้นในปัจจุบันและอนาคต เช่น การฝึกอบรม การศึกษา การสอนงานและให้คำแนะนำ (Coaching and Mentoring) และการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ การเรียนรู้ และการบริหาร การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จ และจะต้องดำเนินการพัฒนาอีกต่อไปเรื่อยๆ ตลอดเวลาที่ยังมีชีวิต

๔. บริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่การเกษตรเชิงรุก (Zoning by Agri-map)

การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม คือ วิธีการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของภาคเกษตร โดยการวางแผนและจัดการให้พื้นที่เกษตรของประเทศที่มีความแตกต่างด้านดิน น้ำ และอากาศ ในแต่ละภูมิภาค ให้สามารถสร้างรายได้จากการผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับประเภท ชนิดพันธุ์ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีต้นทุน การผลิตคุ้มค่าการลงทุน รวมทั้งการจัดการให้ปริมาณและคุณภาพสินค้าเกษตรมีความสมดุลกับความต้องการของตลาด

๕. พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP)

ความปลอดภัยด้านอาหารหรืออาหารปลอดภัย (Food Safety) คือ อาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษและ ไม่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภค และมาตรฐานสินค้าเกษตร คือ ระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติ

ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่างๆ ของตัวสินค้าเกษตร วิธีและขั้นตอนการผลิต รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับ
 สุขลักษณะ ความปลอดภัยมาตรฐาน ทั้งนี้ ในแต่ละประเภทประกอบด้วยมาตรฐานสินค้าและมาตรฐานระบบ

๖. เกษตรอินทรีย์

ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ (Organic Products) คือ ผลิตภัณฑ์จากระบบการเกษตรแบบ
 เกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) ซึ่งปลอดจากสารเคมีและการปรุงแต่งโดยสารสังเคราะห์ ตามมาตรฐาน
 เกษตรอินทรีย์ในทุกๆ ขั้นตอนการผลิต การแปรรูป และการเก็บรักษา และเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming)
 คือ ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใยด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้น
 หลักการปรับปรุงดิน การเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตร

๗. ตลาดสินค้าเกษตร

ตลาดสินค้าเกษตร คือ การที่ผู้ซื้อ ผู้ขาย มีการตกลงซื้อขายสินค้าและบริการรวมกัน
 รวมทั้งปัจจัยการผลิต ซึ่งจะมีความหมายรวมถึงตลาดภายในประเทศ ตลาดชายสง ตลาดชายปลีก ตลาดต่าง
 ประเทศ ตลาดผลผลิต ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า รวมถึงตลาดพาณิชย์
 อิเลคทรอนิกส์ (e-Commerce) ทั้งนี้ ลักษณะโครงสร้างตลาดที่สำคัญ ประกอบด้วย ลักษณะตลาดแข่งขัน
 สมบูรณ์ และตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์

๘. การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ การบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็ก
 ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการบริหารจัดการที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน มีการคำนวณโดยหลัก
 วิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงต่อการเพาะปลูกได้ตลอดปี และมีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบ

๙. แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร

แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร คือ วิธีการบริหารจัดการสมดุลของอุปสงค์
 และอุปทาน ข้าวของประเทศ (Demand-driven Supply Chains) โดยวิเคราะห์คาดการณ์ปริมาณความต้องการ
 ของตลาด (Demand Side) เพื่อนำมาบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management)
 ทั้งด้านปริมาณใน ระยะสั้นและในระยะยาว

๑๐. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

การบริหารจัดการน้ำ หมายถึง กระบวนการ (กรรมวิธี) จัดการน้ำ ซึ่งโดยทั่วไปเกี่ยว
 ข้องกับการจัดหาและพัฒนา การจัดสรรและใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ รวมตลอดถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟู
 แหล่งน้ำให้อยู่ และมีใช้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากทรัพยากรน้ำ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
 ให้หมดไปและการบริหารจัดการน้ำต้องเป็น “การจัดการแบบบูรณาการ” หรือไม่ก็ “การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน”

๑๑. การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าและการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงาน

โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร คือ วิธีการเพิ่มโอกาสให้เกษตรกร
 ได้เข้าถึงเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนได้มีโอกาสศึกษา ทดลอง และเรียนรู้การใช้ประโยชน์
 ผ่านกระบวนการจัดการองค์ความรู้ กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงไปสู่เกษตรสมัยใหม่โดยสนับสนุน
 เครื่องจักรกลผ่านสถาบันเกษตรกร

๑๒. การพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ

การพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ คือ การพัฒนาองค์กร (Organization
 Development) ของสหกรณ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการธุรกิจ/องค์กร
 รวมทั้งการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ตลอดจนห่วงโซ่มูลค่าในรูปแบบสหกรณ์

๑๓. ธนาคารสินค้าเกษตร

ธนาคารสินค้าเกษตร คือ สถานที่ที่ทำหน้าที่รับฝาก ถอน ให้ยืม หรือแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรรวมถึงปัจจัยการผลิต (พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย) ซึ่งเป็นการบริหารจัดการด้วยเกษตรกรเอง ในรูปแบบองค์กรเกษตรกร/ สถาบันเกษตรกร

๑๔. การช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

การช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร คือ วิธีการปรับโครงสร้างหนี้ (Debt restructuring) และเพิ่มระดับความสามารถในการชำระหนี้สินของเกษตรกร

๑๕. การจัดระเบียบประมงให้เป็นไปตามมาตรฐาน

การจัดระเบียบประมงให้เป็นไปตามมาตรฐาน คือ วิธีการรองรับกฎระเบียบ IUU เพื่อยืนยันว่าสินค้าประมงที่ส่งออกไปยังสหภาพยุโรป ไม่ได้มาจากการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (IUU Fishing) เพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืน และรักษาสภาพแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสม

๒.๗ ทิศทางการพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

๒. แก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

๓. สร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายใน ควบคู่กับการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

๕. ไขโอกาสจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักภาคกลาง และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) เพื่อพัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ ของภาค

๖. พัฒนาความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและแนวระเบียงเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ แต่รูปแบบการผลิตยังอาศัยน้ำฝนเป็นหลักจึงมีผลิตภาพต่ำ โดยในปี ๒๕๕๘ ผลิตภัณฑภาคเกษตรมีมูลค่า ๒๗๕,๙๒๐ ล้านบาท พืชหลักของภาคได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุดของประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ในพื้นที่ตอนกลางและตอนล่างของภาค โดยเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร่องไหให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และทุ่งสัมฤทธิ์ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์ โดยผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในภาพรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เนื่องจากทำการเกษตรแบบดั้งเดิมใช้สารเคมีสูง ซึ่งในแต่ละปีมีการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓ พันล้านบาทต่อปี เป็นภาคที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง มากที่สุดของประเทศ โดยอ้อยสวนใหญ่ปลูกในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานี และมันสำปะหลังในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และอุดรธานี

สำหรับพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ มีแนวโน้มขยายพื้นที่มากขึ้น ปัจจุบันแหล่งปลูกข้าวอินทรีย์ในประเทศไทยร้อยละ ๘๐ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในพื้นที่ทุ่งกุลาร่องไห (ยโสธร สุรินทร์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี) ส่วนอีกร้อยละ ๒๐ อยู่ในภาคเหนือตอนบน ตลาดข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ส่งออกต่างประเทศโดยเฉพาะสหภาพยุโรป

๒. มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด แต่ขนาดฟาร์มที่ถือครองต่อครัวเรือนเกือบต่ำสุดของประเทศ ในปี ๒๕๕๘ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๖๓.๘๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘ ของประเทศ โดยพื้นที่ตอนกลางของภาคมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด ๒๐.๓๐ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘ ของภาค สำหรับขนาดฟาร์มที่ถือครองต่อครัวเรือนมีเพียง ๒๓.๒ ไร่ต่อครัวเรือน ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีขนาดฟาร์มถือครองต่อครัวเรือน ๒๕.๓ ไร่ต่อครัวเรือน จังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา หนองบัวลำภู และเลย มีเนื้อที่ถือครอง ๓๒.๒๘ , ๓๐.๐๔ และ ๒๙.๗๗ ไร่ต่อครัวเรือน ตามลำดับ จังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรต่ำสุดของภาค ได้แก่ จังหวัดสกลนคร นครพนม และศรีสะเกษ โดยมีเนื้อที่ถือครอง ๑๗.๕๗ , ๑๘.๒๕ และ ๑๙.๙๙ ไร่ต่อครัวเรือน ตามลำดับ

๓. พื้นที่ชลประทานน้อยกว่าทุกภาค โดยมีเพียง ๖.๓๘ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่เกษตร ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่มีพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรร้อยละ ๒๐.๓ ผลผลิตการเกษตรของภาคขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศเป็นหลัก ประกอบกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร ในพื้นที่ตอนกลางของภาคมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรมากที่สุดร้อยละ ๑๕.๑ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสัดส่วนร้อยละ ๑๙.๔ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัด รองลงมาพื้นที่ตอนกลางของภาคมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรร้อยละ ๘.๗ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ยโสธร มีสัดส่วนร้อยละ ๑๑.๒ และ ๑๑.๑ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัดตามลำดับ

๒.๘ ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๒.๘.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒

วิสัยทัศน์ : “ครัวอาหารปลอดภัย ศูนย์กลางการค้าโลจิสติกส์ใหม่ เมืองแห่งความสุขทุกช่วงวัย”

เป้าหมายการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒

๑. เศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง
๒. ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วถึง
๓. มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาการท่องเที่ยว ๓ ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) อย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การส่งเสริม พัฒนาการผลิต และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรและครัวอาหารปลอดภัย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้าการลงทุนและโลจิสติกส์ ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง

ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายพัฒนากลุ่มจังหวัด

๑. ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดฯ (GPCP: Gross Provincial Cluster Product) เพิ่มขึ้น

๒. รายได้ต่อหัวต่อปี (GPCP per Capita) เพิ่มขึ้น

๓. ผลผลิตภาพแรงงาน เพิ่มขึ้น

๔. ระดับความเหลื่อมล้ำในสังคมของกลุ่มจังหวัด (Gini Coefficient) ของกลุ่มจังหวัดลดลง

๕. อัตราการเพิ่มขึ้นของโรคเรื้อรังลดลง

๖. ปีการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้น

- ๗. ร้อยละของคดีที่เกิดขึ้นลดลง
- ๘. สัดส่วนของคนจนลดลง
- ๙. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่จังหวัดเพิ่มขึ้น
- ๑๐. ปริมาณขยะลดลง

๒.๘.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร

วิสัยทัศน์ : เมืองการค้า การเกษตร การท่องเที่ยวชายโขง เชื่อมโยงอาเซียน

เป้าประสงค์รวม

- ๑. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มมูลค่าในภาคเกษตร และสนับสนุนภาคการค้าชายแดน อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว
- ๒. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างชุมชนให้น่าอยู่ มีความมั่นคง และเป็นธรรม
- ๓. เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และป้องกันภัยธรรมชาติ

ประเด็นการพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร

- ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : การยกระดับมาตรฐานการเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า
- ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านการค้า การ

ลงทุนเพื่อเชื่อมโยงอาเซียนสู่สากล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การพัฒนาการท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การพัฒนาเมืองและชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ : การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็น

ฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๖ : การเสริมสร้างความมั่นคงชายแดน

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

จังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่ทั้งหมด ๔,๔๐๗ ตร.กม. หรือ ๒,๗๑๒,๔๐๐ ไร่ อยู่ห่างจาก กรุงเทพมหานคร ๖๔๗ กิโลเมตร มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศ ความยาวประมาณ ๗๒ กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ตรงข้ามแขวงสะหวันเขต สปป.ลาว ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกัน ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงสะหวันเขต สปป.ลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้น

พรมแดน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด

แผนที่จังหวัดมุกดาหาร

ที่มา สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร

ทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัดเป็นที่ราบสูง ทิศตะวันตกมีเทือกเขาภูพานมีลักษณะเป็นป่าไม้บางแห่งเป็นป่าทึบ ส่วนทิศตะวันออกเป็นที่ราบสลับป่าไม้ และมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความยาวประมาณ ๗๒ กิโลเมตร มีพื้นที่ราบ ร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่จังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๘๕๔,๕๘๘.๔๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑๔ ของพื้นที่จังหวัด

๑.๑.๒ จุดผ่านแดน

๑.๑.๒.๑ จุดผ่านแดนถาวร มีจำนวน ๒ จุด คือ

- ท่าข้ามท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองมุกดาหารกับเมืองโกสอน พมวิหานซึ่ง
กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๙

- สะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ ๒ มุกดาหาร – สะหวันนะเขต

๑.๑.๒.๒ ด้านประเพณี มีตลาดในหมู่บ้านชายแดน ๘ แห่ง ได้แก่

- อำเภอหว้านใหญ่ ๔ แห่ง ได้แก่ ๑. บ้านสองคอน ๒.บ้านหว้านใหญ่

๓. บ้านชะโนด และ ๔. บ้านบางทรายน้อย

- อำเภอเมืองมุกดาหาร ๓ แห่ง ได้แก่ ๑ บ้านส้มป่อย ๒. บ้านบางทราย

ใหญ่ และ ๓.บ้านนาสีนวน

- อำเภอดอนตาล ๑ แห่ง ได้แก่ บ้านดอนตาล

๑.๑.๒.๓ ช่องทางธรรมชาติ (ท่าเรือหมู่บ้าน) ๒๔ แห่ง ได้แก่

- อำเภอหว้านใหญ่ ๕ แห่ง ได้แก่ ๑. บ้านแก่งกะเบา ๒. ท่าบ้านสองคอน

๓. ท่าบ้านหว้านใหญ่ ๔.ท่าบ้านพาลูกา และ๕.ท่าบ้านดาวเรือง

- อำเภอเมืองมุกดาหาร ๑๑ แห่ง ได้แก่ ๑) ท่าบ้านบางทราย ๒) ท่าบ้าน

สงเปือย ๓) ท่าบ้านนาโปใหญ่ ๔) ท่าบ้านนาโปน้อย ๕) ท่าศรีมงคล ๖)ท่าบ้านบุงอุทัย ๗) ท่าบ้านส้มป่อย ๘) ท่าบ้าน
เหล้าล้อม-โนนศรี ท่าบ้านคอนสาย ๑๐) ท่าบ้านนาแล และ๑๑) ท่าบ้านท่าไค้

- อำเภอดอนตาล จำนวน ๘ แห่ง ได้แก่ ๑)ท่าบ้านหนองหล่ม ๒) ท่าบ้านโคก

๓) ท่าบ้านโพธิ์ไทร ๔) ท่าบ้านนาโพธิ์ ๕) ท่าบ้านนาตาล ๖) ท่าบ้านเวินชัย ๗) ท่าวัดดอนตาล และ ๘) ท่าบ้านนา
ห้วยกอก

๔.) สภาพพื้นที่ (ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินมุกดาหาร)

ทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัดเป็นที่ราบสูง ทิศตะวันตกมีเทือกเขาภูพานมี
ลักษณะเป็นป่าไม้ บางแห่งเป็นป่าทึบ ส่วนทิศตะวันออกเป็นที่ราบสลับป่าไม้ และมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน
ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความยาวประมาณ ๒๐ กิโลเมตร
มีพื้นที่ราบร้อยละ ๗๐ ของพื้นที่จังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๘๕๔,๕๙๘.๔๔
ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๓ ของพื้นที่จังหวัด

๕.) ลักษณะดิน (ชุดดินที่พบในจังหวัดมุกดาหาร)

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดมุกดาหาร ส่วนใหญ่เป็นภูเขาที่มีที่ราบเหมาะแก่
การเกษตรค่อนข้างจำกัด กลุ่มดินในพื้นที่ส่วนใหญ่ แบ่งออกเป็นดังนี้

-กลุ่มดินไร่ เป็นพื้นที่ทั้งหมด มีลักษณะเป็นดินร่วนถึงดินทราย พบร้อยละ ๔๕
มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางค่อนข้างดี มีการระบายน้ำได้ดี

-ของพื้นที่ทั้งหมด พบในทุกบริเวณ พบร้อยละ ๓๕ กลุ่มดินพื้นที่สูงและภูเขา
สภาพพื้นที่เป็นภูเขาหรือเทือกเขาส่วนใหญ่มีความลาดชันมากกว่า เป็นบริเวณที่ไม่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้
เนื่องจากอาจเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศควรสงวนไว้เป็นป่าตามธรรมชาติและเพื่อประโยชน์ในทางการเกษตร

- กลุ่มดินคละ พบเพียงร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ทั้งหมด มีลักษณะดินในกลุ่มดินใช้ร
คละดินนา และกลุ่มดินนาพบเพียงร้อยละ ๕ ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งมีลักษณะการระบายน้ำไม่ค่อยดีใช้ประโยชน์ในการทำนา

สรุปประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรดินที่สำคัญ

๑) ประชาชนมีความต้องการครอบครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรหรือที่อยู่
อาศัยเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

๒) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากแร่ธาตุอาหารในดินถูกชะล้างและมีการใช้ที่ดินในการทำการเกษตรเป็นเวลานานโดยไม่มีการบำรุงดินส่งผลให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำลง

๓.) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินโดยเฉพาะบริเวณตลิ่งบริเวณฝั่งแม่น้ำโขงและลำน้ำสาขา

๔.) ปัญหาการแพร่กระจายของมลพิษในดินจากการตกค้างของสารเคมีที่ใช้ในการปลูกพืชเศรษฐกิจ
(ที่มา : สำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร)

๑.๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดมุกดาหาร ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ซึ่งมี ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดมวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ กลางเดือนอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพามวลอากาศชื้นจากทางทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม)

๑.๑.๓.๑ สภาพภูมิอากาศจังหวัดมุกดาหารแบ่งออกได้ ๓ ฤดูกาล ดังนี้

- ฤดูฝน (Rain Season) เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดนำความชื้นจากทะเลอันดามันและอ่าวไทยเข้ามาปกคลุมและมีอิทธิพลของ ร่องความกดอากาศต่ำหรือร่องมรสุม (International Tropical Convergence Zone : ITCZ or Monsoon Trough) พาดผ่าน ทำให้เริ่มมีฝนตกชุกตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปจนถึงกลางเดือนมิถุนายน หลังจากนั้นไปจนถึงกลางเดือนกรกฎาคมฝนจะลดน้อยลงมากบางวันอาจไม่มีฝนตกเลย เรียกระยะนี้ว่า ระยะเวลาแห้งช่วง (Dry Spell) เนื่องจากร่องความกดอากาศต่ำหรือร่องมรสุมได้เคลื่อนตัวขึ้นไปพาดผ่านตอนบนของประเทศลาว เวียดนาม และประเทศจีนตอนใต้ สำหรับในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายนฝนจะกลับมามากชุกอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากร่องความกดอากาศต่ำหรือร่องมรสุมได้เคลื่อนตัวลงมาพาดผ่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในฤดูนี้มักมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวจากทะเลจีนใต้เข้ามามีอิทธิพลต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉลี่ยปีละ ๑-๓ ลูก จากสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาในคาบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๔๓) ของจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ฝนตกชุกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม วัดปริมาณฝนรวมเฉลี่ยได้ ๓๔๗.๖ มิลลิเมตร รองลงมาคือเดือนมิถุนายน วัดปริมาณฝนรวมเฉลี่ยได้ ๒๖๑.๒ มิลลิเมตร ปริมาณฝนรวมเฉลี่ยทั้งปี วัดได้ ๑,๕๐๗.๑ มิลลิเมตร

- ฤดูหนาว (Winter Season) เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในฤดูนี้ จังหวัดมุกดาหารได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมที่พัดออกจากความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นจากประเทศจีน มีลักษณะอากาศเย็นและแห้ง จังหวัดมุกดาหารจะได้รับอิทธิพลจากอากาศหนาวเย็นเป็นจังหวัดแรกๆ เนื่องจากอยู่ด้านตะวันออกสุดของประเทศไทย ความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นจะแผ่ปกคลุมตลอดฤดู อุณหภูมิจะลดต่ำลงทำให้มีอากาศหนาวเย็นโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับกำลังและขนาดของมวลอากาศเย็นนั้น จากสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาในคาบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๔๓) ของจังหวัดมุกดาหาร พบว่า อากาศหนาวเย็นที่สุดอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม วัดอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยได้ ๑๖.๑ องศาเซลเซียส และ ๑๕.๗ องศาเซลเซียส ตามลำดับ อุณหภูมิต่ำที่สุดที่เคยวัดได้ เท่ากับ ๕.๓ องศาเซลเซียส เมื่อเดือนธันวาคมและมกราคม ในฤดูนี้มักประสบปัญหาภัยแล้งเนื่องจากมีฝนลดน้อยลงอย่างมาก ส่วนใหญ่ไม่มีฝนตกเลยอนึ่ง ในฤดูนี้อาจมีคลื่นกระแสลมตะวันตกเคลื่อนตัวมาจากประเทศพม่าผ่านภาคเหนือของประเทศไทยเข้ามามีอิทธิพลต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ ซึ่งอาจทำให้มีฝนฟ้าคะนองเกิดขึ้นได้ แต่ปริมาณฝนจะไม่มากนัก

- ฤดูร้อน (Summer Season) เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ลมที่พัดปกคลุมในฤดูนี้ส่วนใหญ่เป็นลมใต้และลมตะวันตก และมักจะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อน (Heat Low) ปกคลุมตลอดฤดู ทำให้มีอากาศร้อนโดยทั่วไป บางวันมีอากาศร้อนจัด สามารถวัด

อุณหภูมิได้สูงถึง ๔๐ องศาเซลเซียส ขึ้นไป จากสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาในคาบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๔๓) ของจังหวัดมุกดาหาร พบว่า เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนมากที่สุด อุณหภูมิสูงสุดที่เคยวัดได้ ๔๒.๕ องศาเซลเซียส ในฤดูนี้จะมีบางช่วงที่มีมวลอากาศเย็นจากประเทศจีนแผ่ลงมา จะเกิดการปะทะกับมวลอากาศร้อนที่ปกคลุมอยู่ก่อนแล้ว ทำให้เกิดพายุฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง บางครั้งมีลูกเห็บตกเกิดขึ้นด้วย เราเรียกพายุชนิดนี้ว่า พายุฤดูร้อน (Summer Storm) ฝนที่ตกลงมาในฤดูนี้ยังมีปริมาณน้อยมากไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก

ตารางปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๑

รายการ	๒๕๕๘		๒๕๕๙		๒๕๖๐		๒๕๖๑	
	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)
มกราคม	๐	๐	๑๓.๘	๕	๐.๓	๑	๐	๐
กุมภาพันธ์	๓๑.๑	๗	๐	๐	๐.๖	๑	๕๔.๓	๓
มีนาคม	๔.๖	๒	๒.๓	๑	๘๔.๔	๑๐	๖๕	๖
เมษายน	๕๔.๙	๕	๒๔.๓	๕	๕๖.๓	๘	๓๘	๘
พฤษภาคม	๑๑๙.๗	๙	๙๓.๗	๑๑	๒๙๒.๒	๑๘	๑๘๕.๒	๒๑
มิถุนายน	๑๓๐.๕	๑๒	๒๙๓.๒	๑๔	๓๗๕.๓	๑๘	๒๗๔	๑๗
กรกฎาคม	๓๐๐	๒๑	๒๑๗.๗	๒๐	๖๓๐.๗	๒๘	๗๕๑.๑	๒๔
สิงหาคม	๒๔๓.๑	๑๕	๒๔๙.๑	๑๙	๒๘๑.๒	๒๐	๒๘๙.๗	๒๓
กันยายน	๑๓๔.๙	๑๔	๓๒๙.๒	๒๓	๓๐๔.๙	๑๗	๒๔๖.๘	๑๒
ตุลาคม	๑๓๐.๕	๑๒	๕๘.๗	๑๐	๓๔.๙	๘	๒๗	๒
พฤศจิกายน	๑๘.๘	๔	๒๕.๑	๕	๑.๗	๒	๐.๙	๒
ธันวาคม	๐	๐	๑.๖	๑	๔.๓	๑	๒๑.๒	๒
รวม	๑,๑๖๘.๑๐	๑๐๑	๑,๓๐๘.๗๐	๑๑๔	๒,๐๕๖.๘๐	๑๓๒	๑,๙๕๓.๒๐	๑๒๐

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๑.๑.๔ แหล่งน้ำจังหวัด (ที่มา: โครงการชลประทานจังหวัดมุกดาหาร)

๑.๑.๔.๑ แหล่งน้ำผิวดิน

๑) แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดมุกดาหาร มีแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายหลัก ไหลผ่านพื้นที่ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล มีลำน้ำสาขาไหลผ่านในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ได้แก่ ห้วยมุก ห้วยบางทราย ห้วยบังอี่ ห้วยชะโนด ที่ใช้เป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตประปา การเกษตรกรรม และใช้ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น การคมนาคม การขนถ่ายสินค้า การประกอบกิจการอุตสาหกรรม การประมง การท่องเที่ยว เป็นต้น

๒) แหล่งน้ำชลประทาน

จังหวัดมุกดาหาร มีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน ๔ แห่ง อ่างเก็บน้ำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง จำนวน ๑๘ แห่ง พื้นที่ชลประทาน ๔๙,๗๒๐ ไร่ ความจุอ่างเก็บน้ำ ๑๐๑.๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

อ่างเก็บน้ำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

ลำดับ	โครงการ/อ่างเก็บน้ำ	อำเภอ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	ความจุอ่างเก็บน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)
๑	อ่างเก็บน้ำห้วยไผ่	ดงหลวง	๑,๖๐๐	๑๒.๘๐
๒	อ่างเก็บน้ำห้วยพุง	ดงหลวง	๒,๗๐๐	๔.๕๐
๓	อ่างเก็บน้ำห้วยพุง	ดงหลวง	๑,๒๐๐	๔.๐๐
๔	อ่างเก็บน้ำห้วยหินลับ	ดงหลวง	๑,๗๐๐	๔.๐๐
๕	อ่างเก็บน้ำห้วยไร่	ดงหลวง	๑,๕๐๐	๒.๘๐
๖	อ่างเก็บน้ำห้วยทา	ดงหลวง	๑,๒๐๐	๒.๒๓
๗	อ่างเก็บน้ำห้วยหอย	ดงหลวง	๑,๓๐๐	๒.๐๐
๘	อ่างเก็บน้ำห้วยตะไถ	ดงหลวง	๔๐๐	๐.๗๕
๙	อ่างเก็บน้ำบ้านसानแว้	ดงหลวง	๕๐๐	๐.๕๔
๑๐	อ่างเก็บน้ำห้วยแคน	ดงหลวง	๗๕๐	๒.๑๐
๑๑	อ่างเก็บน้ำบ้านขาน้ำ	ดงหลวง	๑,๓๐๐	๑.๗๐
๑๒	อ่างเก็บน้ำห้วยไร่ ๒	เมือง	๒,๐๐๐	๒.๖๘
๑๓	อ่างเก็บน้ำห้วยสิงห์	เมือง	๘๐๐	๐.๗๔
๑๔	อ่างเก็บน้ำห้วยหมากไฟ	เมือง	๘๐๐	๑.๕๐
๑๕	อ่างเก็บน้ำห้วยหินลาด	เมือง	๑,๓๐๐	๑.๓๕
๑๖	อ่างเก็บน้ำห้วยขี้เหล็ก(ตอนบน)	ดอนตาล	๑,๐๐๐	๑.๒๐
๑๗	อ่างเก็บน้ำถ้ำไม้ดู่	คำชะอี	๑,๕๐๐	๑.๗๐
๑๘	อ่างเก็บน้ำจุดที่สาม	ดงหลวง	๑๐๐	๐.๑๔
รวม			๒๑,๖๕๐	๔,๖๗๓

อ่างเก็บน้ำโครงการชลประทานขนาดกลาง

ลำดับ	โครงการ/อ่างเก็บน้ำ	อำเภอ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	ความจุอ่างเก็บน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)
๑	อ่างเก็บน้ำห้วยขี้เหล็ก	นิคมคำสร้อย	๑๐,๐๒๕	๒๖.๗๕
๒	อ่างเก็บน้ำห้วยชะโนด	ดงหลวง	๑๖,๐๐๐	๑๘.๔๐
๓	อ่างเก็บน้ำคันแทใหญ่	คำชะอี	๕,๑๐๐	๔.๖๒
๔	อ่างเก็บน้ำห้วยมุก	คำชะอี	๑,๖๕๖	๔.๙๐
รวม			๓๒,๗๘๑	๕๔.๖๗

ที่มา : โครงการชลประทานมุกดาหาร

สถานการณ์น้ำของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดมุกดาหาร (29 มิย 2562)

โครงการ/อ่างเก็บน้ำ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	ความจุอ่างเก็บน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	ปี พ.ศ.2561		ปี พ.ศ.2562	
			ปริมาณน้ำในอ่างฯ (ล้าน ลบ.ม.)	% ความจุ	ปริมาณน้ำในอ่างฯ (ล้าน ลบ.ม.)	% ความจุ
1. อ่างเก็บน้ำห้วยชันเหล็ก (โครงการขนาดกลาง) บ.ด่านยาว ต.นิคมคำสร้อย จ.มุกดาหาร	10,025	26.75	11.41	42.65	13.96	52.19
2. อ่างเก็บน้ำห้วยชะโนด (โครงการขนาดกลาง) บ.หนองหนาว ต.หนองบัว อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	16,000	18.40	11.27	61.27	8.03	43.65
3. อ่างเก็บน้ำคันแทใหญ่ (โครงการขนาดกลาง) บ.ศรีมงคล ต.คำชะอี อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร	0	4.62	1.21	26.19	3.36	72.81
4. อ่างเก็บน้ำห้วยมุก (โครงการขนาดกลาง) บ.ดอนสวรรค์ ต.น้ำเที่ยง อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร	1,656	4.90	3.55	72.37	1.70	34.69
5. อ่างเก็บน้ำห้วยไฟ (พรด.) บ.แก่งนาง ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	1,600	12.80	6.49	50.68	3.50	27.33
6. อ่างเก็บน้ำห้วยพุ (พรด.) บ.นาหินกอง ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	3,000	4.50	2.30	51.11	1.40	31.16
7. อ่างเก็บน้ำห้วยพุ้ง (พรด.) บ.นาโคกภูง ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	1,405	4.00	1.92	48.00	1.22	30.45
8. อ่างเก็บน้ำห้วยหินสับ (พรด.) บ.หนองแคน ต.หนองแคน อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	1,700	4.00	2.69	67.13	2.88	71.88
9. อ่างเก็บน้ำห้วยไร่ (พรด.) บ.โพธิ์ไฮ ต.หนองแคน อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	1,500	2.80	1.44	51.46	1.51	53.89
10. อ่างเก็บน้ำห้วยทา (พรด.) บ.แก่งนาง ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	1,200	2.23	1.60	71.52	0.98	43.77
11. อ่างเก็บน้ำห้วยหอย (พรด.) บ.ปากช่อง ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	1,300	2.00	1.40	70.00	0.36	17.85
12. อ่างเก็บน้ำห้วยตะไถ (พรด.) บ.คำฝักภูต ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	400	0.75	0.49	65.47	0.26	34.53
13. อ่างเก็บน้ำบ้านसानแก้ว (พรด.) บ.सानแก้ว ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	500	0.54	0.28	51.48	0.22	40.74
14. อ่างเก็บน้ำห้วยแคน (พรด.) บ.โคกยาว ต.หนองแคน อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	750	2.10	1.30	61.90	1.22	58.29
15. อ่างเก็บน้ำห้วยชาหน้า (พรด.) บ.หนองคอง ต.พังแดง อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	1,300	1.70	1.06	62.35	1.22	71.76
16. อ่างเก็บน้ำห้วยไร่ 2 (พรด.) บ.ไร่ ต.ดงมอน อ.เมือง จ.มุกดาหาร	3,284	2.68	1.41	52.50	1.22	45.49
17. อ่างเก็บน้ำห้วยสิงห์ (ปชด.) บ.โนนศรี ต.นาศรีนวน อ.เมือง จ.มุกดาหาร	800	0.74	0.50	67.34	0.39	52.85
18. อ่างเก็บน้ำห้วยหมากไฟ (พรด.) บ.ดอนม่วงพัฒนา ต.โพธิ์ทราย อ.เมือง จ.มุกดาหาร	800	1.50	0.99	65.67	0.82	54.67
19. อ่างเก็บน้ำห้วยหินลาด (พรด.) บ.โคกขามเลียน ต.ดงเย็น อ.เมือง จ.มุกดาหาร	0	1.35	0.90	67.06	1.10	81.38
20. อ่างเก็บน้ำห้วยชันเหล็ก(ดอนบน) (ปชด.) บ.ภูผาหอม ต.นาสะเม้ง อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร	1,000	1.20	0.63	52.08	0.77	64.17
21. อ่างเก็บน้ำห้วยคำไม้คู่ (ภูิก)	1,500	1.70	1.15	67.35	0.85	49.76
22. อ่างเก็บน้ำจุดที่สาม (พรด.) บ.ศรีถาวรพัฒนา ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร	0	0.14	0.00	0.00	0.07	49.29
รวม อ่างเก็บน้ำ 22 แห่ง	49,720	101.40	53.96	53.22	47.03	46.38

๑.๑.๔.๒ ทรัพยากรน้ำบาดาล บ่อน้ำบาดาลที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติ น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ จำนวน ๕๖๙ บ่อ ซึ่งแบ่งเป็นบ่อน้ำบาดาลสำหรับอุปโภค-บริโภค ๓๗๐ แห่ง บ่อน้ำบาดาล ประเภทรูกรัก ๑๖๔ แห่ง และบ่อน้ำบาดาลเพื่อเกษตรกรรม ๓๕ แห่ง

ตาราง : สถิติบ่อน้ำบาดาล จังหวัดมุกดาหาร ๒๕๕๖ – ๒๕๖๑

ประเภท	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๗	พ.ศ. ๒๕๕๘	พ.ศ. ๒๕๕๙	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑
อุปโภคหรือบริโภค	๒๐๒	๒๐๒	๒๓๖	๒๗๓	๓๒๓	๓๗๐
ธุรกิจ	๑๓๐	๑๓๕	๑๒๘	๑๓๖	๑๓๙	๑๖๔
เกษตรกรรม	๒๐	๒๐	๒๐	๑๘	๑๗	๓๕
รวม	๓๕๒	๓๕๗	๓๘๔	๔๒๗	๔๗๙	๕๖๙

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร

จากสถิติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๑ บ่อน้ำบาดาลประเภทอุปโภคหรือบริโภคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกิด ปัญหาภัยแล้งไม่มีน้ำดื่มมาใช้ ทรัพยากรน้ำบาดาลจึงเป็นตัวเลือกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

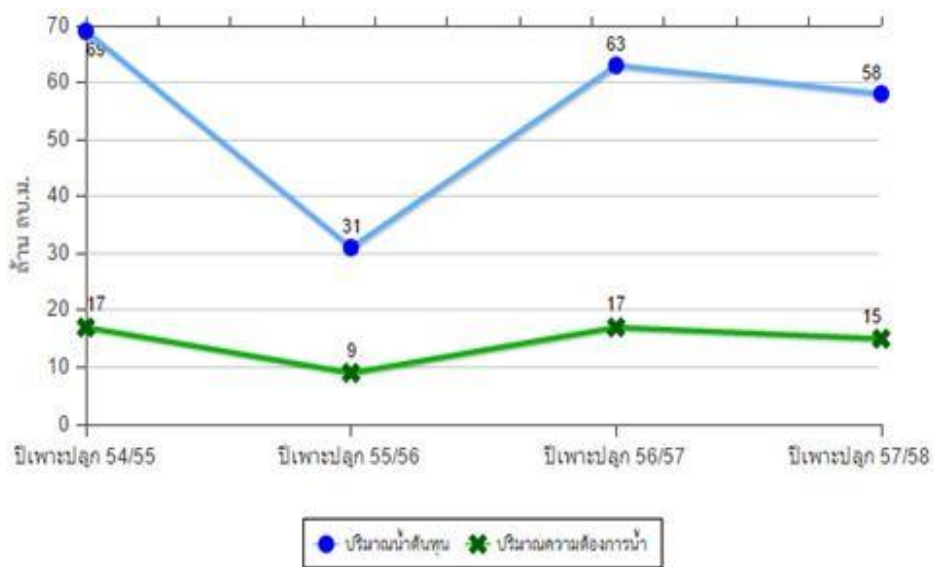
ปัญหา/ เนินงานอุปสรรค การดำ

๑.) ผู้ประกอบกิจการน้ำบาดาลหรือผู้ประสงค์ใช้น้ำบาดาล ไม่มีความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ .ศ.๒๕๒๐ ทำให้เกิดบ่อเถื่อนหรือบ่อน้ำบาดาลที่ไม่มีใบอนุญาตมากขึ้น และไม่ได้เข้า ระบบให้ถูกต้อง

๒.) การตรวจสอบบ่อน้ำบาดาล พนักงานเจ้าหน้าที่ในจังหวัดมุกดาหารน้อย ไม่สามารถ กำกับดูแลได้อย่างทั่วถึง

๓.) ช่างเจาะน้ำบาดาล ไม่มีใบอนุญาตช่างเจาะ อาจทำให้การขุดเจาะน้ำบาดาลไม่เป็น ตามหลักวิชาการ

แผนภาพ : ปริมาณน้ำต้นทุนและความต้องการน้ำ จังหวัดมุกดาหาร

ที่มา : เครื่องมือวัดระดับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด กระทรวงมหาดไทย

ในภาพรวมของทรัพยากรน้ำในจังหวัดมุกดาหารพบว่า มีปริมาณน้ำต้นทุนที่สูงกว่าความต้องการการใช้น้ำอย่างต่อเนื่อง โดยในปีเพาะปลูก ๒๕๖๐/๒๕๖๑ มีความต้องการการใช้น้ำประมาณ ๑๕ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรประมาณ ๙ ล้านลูกบาศก์เมตรหรือคิดเป็นประมาณร้อยละ ๖๐ ของความต้องการการใช้น้ำ อุปโภคบริโภคประมาณ ๒ ล้านลบ.ม. หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๓ และวัตถุประสงค์อื่นๆ ประมาณ ๔ ล้าน ลบ.ม.หรือประมาณร้อยละ ๒๗ ของปริมาณความต้องการทั้งหมด ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการที่มีโครงการชลประทานในพื้นที่กระจุกกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆของจังหวัดอย่างไรก็ตาม แม้ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงให้เห็นว่า มีความต้องการใช้น้ำที่ต่ำกว่าปริมาณน้ำต้นทุน แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการหารือกับประชาชนบางส่วนพบว่า พื้นที่จำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงการใช้น้ำชลประทานได้ ทำให้พื้นที่ภาคเกษตรโดยใช้น้ำฝนจึงมีความจำเป็นที่ต้องเร่งพัฒนาการส่งน้ำไปยังพื้นที่เหล่านั้นมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงให้เห็นว่า มีความต้องการการใช้น้ำที่ต่ำกว่าปริมาณน้ำต้นทุน แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการหารือกับประชาชนบางส่วนพบว่าพบว่า พื้นที่จำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงการใช้น้ำชลประทานได้ ทำให้พื้นที่ภาคการเกษตรส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยใช้น้ำฝน จึงมีความจำเป็นที่ต้องเร่งพัฒนาการส่งน้ำไปยังพื้นที่เหล่านั้นมากขึ้น

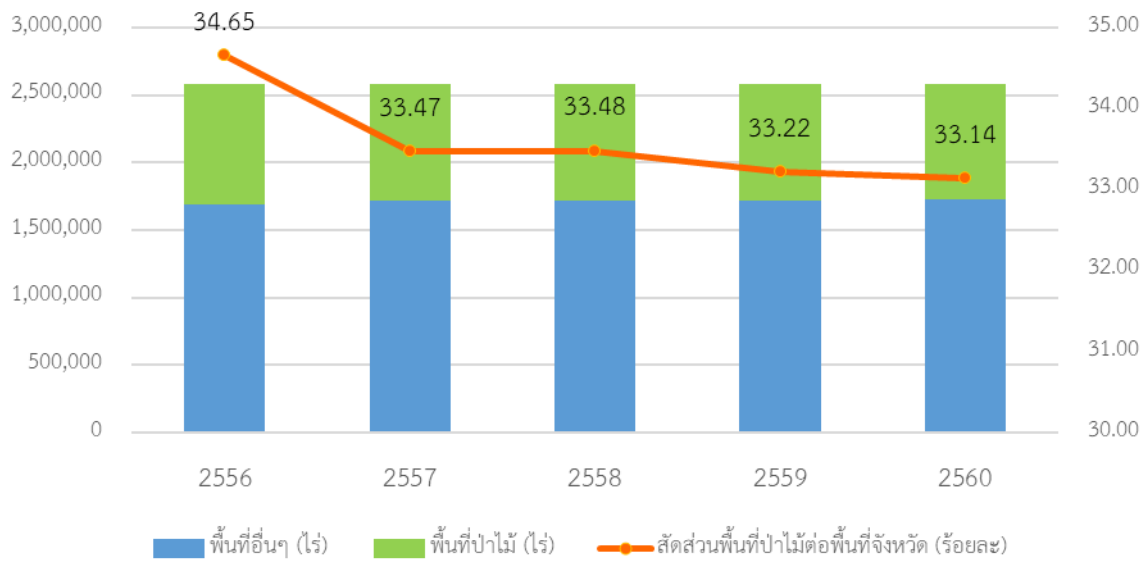
แผนภาพ : ปริมาณความต้องการการใช้น้ำ จังหวัดมุกดาหาร ปีเพาะปลูก ๒๕๖๒

ที่มา: เครื่องมือวัดระดับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด กระทรวงมหาดไทย

๑.๑.๕ ทรัพยากรป่าไม้

แผนภาพ : พื้นที่ป่าไม้จังหวัดมุกดาหาร

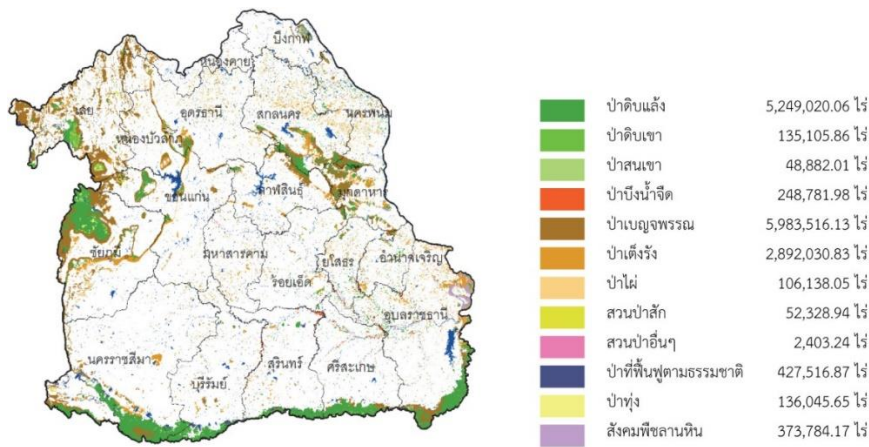

รายการ	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
พื้นที่ใช้ทำประโยชน์อื่นๆ (ไร่)	๑,๖๘๕,๑๗๑.๔๗	๑,๗๑๕,๔๖๐.๒๔	๑,๗๑๕,๓๗๗.๙๙	๑,๗๒๒,๐๕๕.๑๙	๑,๗๒๔,๐๖๐.๗๖
พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	๘๖๓,๑๙๘.๙๖	๘๖๓,๒๘๑.๒๑	๘๕๖,๖๐๔.๐๑	๘๕๔,๕๙๘.๔๔	๘๕๐,๒๐๗.๕๖
อัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่า(ร้อยละ)	-๐.๒๙	-๓.๔๑	๐.๐๑	-๐.๗๗	-๐.๒๓
สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่จังหวัด (ร้อยละ)	๓๓.๔๗	๓๓.๔๘	๓๓.๒๒	๓๓.๑๔	๓๒.๙๗

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

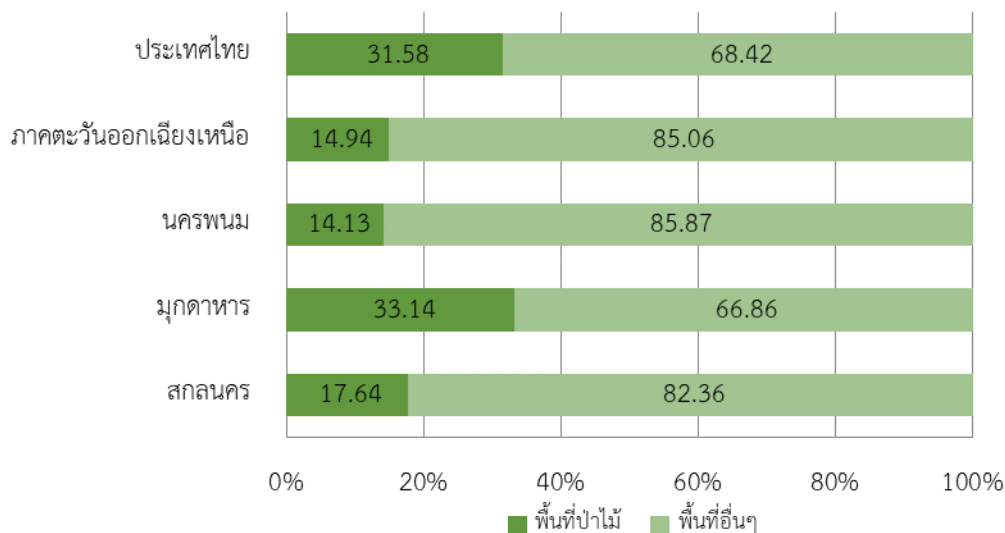
๒. โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ กรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๕๙ -๒๕๖๐

แผนภาพ : แผนที่พื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๐ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มา : โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ กรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๕๙ -๒๕๖๐

แผนภาพ : สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐

ที่มา : โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๕๙ -๒๕๖๐ กรมป่าไม้

จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ในปริมาณมาก โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๓๓.๑๔ ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ประมาณร้อยละ ๑๔.๙๔ และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศไทยที่มีอยู่ที่ร้อยละ ๓๑.๕๘ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาจะพบว่าพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปีพ.ศ. ๒๕๕๗ ที่มีสัดส่วนการลดลงถึงร้อยละ ๓.๔๑

ปัญหาหรือสถานการณ์ปัจจุบันจังหวัดมุกดาหารมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ที่มีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาการลักลอบตัดไม้มีค่า ได้แก่ ไม้พะยุง ไม้ประดู่ ไม้มะค่าโมง ไม้ชิงชัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีจำนวนไม่เพียงพอเมื่อเทียบสัดส่วนต่อพื้นที่ป่าไม้ที่ต้องดูแล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยั้งที่ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกคนต้องร่วมมือ ร่วมใจกันป้องกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าไม้ที่เหลืออยู่ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลาย พร้อมทั้งร่วมกันฟื้นฟูสภาพป่าและปลูกต้นไม้เพิ่มเติมในทุกพื้นที่และในทุกวาระโอกาส

๑.๑.๖ ทรัพยากรธรณี (การดูทราย)

ทรัพยากรธรณีในจังหวัดมุกดาหารที่สำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรทรายในแม่น้ำโขง ซึ่งจังหวัดได้มีการกำหนดเขตพิจารณาอนุญาตในพื้นที่ ๓ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอหว้านใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร และอำเภอดอนตาล และมีผู้ประกอบการได้รับอนุญาตดูทรายในแม่น้ำโขง จำนวน ๘ ราย เป็นเนื้อที่รวม ๓๗-๓-๓๔ ไร่

สรุปประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรธรณีที่สำคัญ

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตดูทรายกับประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุญาตอย่างเคร่งครัดซึ่งได้มีการติดตามตรวจสอบจากคณะกรรมการในระดับจังหวัดอย่างใกล้ชิด

๑.๑.๗ สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม

๑.) คุณภาพน้ำ จังหวัดมุกดาหารมีคุณภาพน้ำผิวดินเสื่อมโทรมลงเนื่องจากได้รับการปนเปื้อนจากมลพิษจากน้ำทิ้งชุมชนและเกษตรกรรม โดยเฉพาะแม่น้ำสายหลักและลำน้ำสาขาที่มีชุมชนตั้งอยู่ภาครัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำในจังหวัดมุกดาหารอยู่ในระดับพอใช้และเสื่อมโทรมเป็นส่วนมาก

ตาราง : แหล่งน้ำในจังหวัดมุกดาหาร

แหล่งน้ำ	จุดเก็บตัวอย่าง	ดัชนีคุณภาพน้ำทั่วไป (Water Quality Index : WQI)					เทียบกับมาตรฐานแหล่งน้ำประเภท
		๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	
แม่น้ำโขง	บ้านบุงอุทัย ต.นาสีนวน อ.เมือง	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	๓
	ท่าเรือตลาดอินโดจีน อ.เมือง	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	-	๓
ห้วยแซ่	สะพานข้ามห้วยแซ่ ข้างหอแก้ว	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	พอใช้	เสื่อมโทรม	-	๓
	ห้วยแซ่ก่อนเข้าเขต ทม.มุกดาหาร	พอใช้	เสื่อมโทรม	พอใช้	เสื่อมโทรม	-	๓
ห้วยมุก	ห้วยมุก เทศบาลเมืองมุกดาหาร	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	๓
	ห้วยมุก ใกล้ระบบบำบัดน้ำเสีย ทม.	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	-	๓
	ห้วยมุก ก่อนผ่านระบบบำบัดน้ำเสีย	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	-	๓
ห้วยชะโนด	บ้านชะโนด ต.ชะโนด อ.หว้านใหญ่	เสื่อมโทรม	พอใช้	พอใช้	พอใช้	-	๓
ห้วยบังอี่	บ้านนาโพธิ์ ต.นาโพธิ์ อ.ดอนตาล	พอใช้	ดี	พอใช้	พอใช้	-	๓
ห้วยบางทราย	สถานีประมงน้ำจืดมุกดาหาร	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	-	๓

หมายเหตุ : แหล่งน้ำประเภทที่ ๒ หมายถึง แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

๑. การอุปโภคบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน

๒. การเกษตร

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๒ อุบลราชธานี

๒.) ระบบบำบัดน้ำเสีย ปัญหาที่รวบรวมน้ำเสียยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเทศบาลเมืองมุกดาหาร ทำให้น้ำเสียเข้าระบบยังน้อยอยู่

ตาราง : ระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

สถานที่บำบัดน้ำเสีย	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ระบบบำบัดน้ำเสีย	ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบฯ สะสม(ลบ.ม./เดือน)	ปริมาณน้ำเสียที่เข้าระบบฯ สะสม (ลบ.ม./วัน)
เทศบาลเมืองมุกดาหาร	๙๗-๓-๘๗	Stabilization Pond	๒๑๕,๙๗๑.๐๐	๗,๑๙๙.๐๓

ที่มา : สำนักงานจัดการน้ำเสียสาขามุกดาหาร องค์การจัดการน้ำเสีย, ๑-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑

๓.) คุณภาพอากาศ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร ร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๒ อุบลราชธานี ได้ดำเนินการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละอองชนิดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหารเพื่อติดตามสถานการณ์ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดขึ้นบริเวณชุมชนเมืองในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ในระหว่างวันที่ ๒-๕ เมษายน ๒๕๖๑ ซึ่งผลจากการตรวจวัดพบว่า ค่าเฉลี่ยของฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ในเวลา ๒๔ ชั่วโมง มีค่าไม่เกินค่ามาตรฐานตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘)

ตาราง : ผลการตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๑๐) ในเขตพื้นที่ จังหวัดมุกดาหาร ปีงบประมาณ ๒๕๕๑ -๒๕๖๑

ปีที่ตรวจวัด	ผลการตรวจวัดค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง (หน่วย : ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)	จุดตรวจวัด	ผ่านไม่ผ่าน/ มาตรฐาน
๒๕๕๑	๑๘.๔๔	บริเวณศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร	ผ่าน
๒๕๕๒	-	-	-
๒๕๕๓	๒๔.๑๑	บริเวณศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร	ผ่าน
๒๕๕๔	๒๑.๙๗	บริเวณศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร	ผ่าน
๒๕๕๕	-	-	-
๒๕๕๖	๑๑.๖๑	สนง.เทศบาลเมืองมุกดาหาร	ผ่าน
๒๕๕๗	๒๗.๐๐	สนง.เทศบาลเมืองมุกดาหาร	ผ่าน
๒๕๕๘	๒๖.๕๔	สนง.เทศบาลเมืองมุกดาหาร	ผ่าน
๒๕๕๙	๙๔.๐๐	สนง.เทศบาลเมืองมุกดาหาร	ผ่าน
๒๕๖๐	๔๐.๐๐	สนง.เทศบาลเมืองมุกดาหาร	ผ่าน
๒๕๖๑	ไม่เกิน ๑๒๐	สนง.เทศบาลเมืองมุกดาหาร	ผ่าน

หมายเหตุ ๑.ค่ามาตรฐานไม่เกิน ๑๒๐ ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ๒.ในปีพ.ศ. ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๕ ไม่มีการตรวจวัด
ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๒ : อุบลราชธานี ๒๕๖๑

มลพิษทางอากาศส่วนใหญ่จะเกิดจากการจราจรในบริเวณชุมชนขนาดใหญ่ที่มีประชากรหนาแน่น เช่น ในเขตเทศบาล ในอนาคตเมื่อชุมชนมีการขยายตัวและมีจำนวนประชากรหนาแน่นขึ้น ประกอบกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการค้า โดยมีโครงการหลายโครงการที่เกิดขึ้นในจังหวัด อาจส่งผลให้ปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากการจราจรทวีความรุนแรงขึ้นได้ ส่วนพื้นที่นอกเขตชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ทางการเกษตรส่วนใหญ่จะพบปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากการเผาในที่โล่ง ได้แก่ การเผาขยะ กิ่งไม้ ใบไม้ ตอซัง ทำให้เกิดเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญ และเกิดการร้องเรียนตามมา

๑.๒ การแบ่งเขตการปกครอง

๑.๒.๑ ข้อมูลการปกครอง/ประชากร

๑. ข้อมูลการปกครอง จังหวัดมุกดาหารแบ่งเขตการปกครองเป็น ๗ อำเภอ ๕๒ ตำบล ๕๒๖ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๔ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ๒๙ แห่ง แยกตามรายอำเภอ ได้ดังนี้

พื้นที่ และเขตการปกครอง จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	อบต.	ระยะทาง(กม.)
เมืองมุกดาหาร	๑,๒๓๕	๑๒	๑๔๙	๑	๑	๑๐	๒	๐
นิคมคำสร้อย	๓๗๗	๗	๗๙		-	๒	๖	๒๘
หว้านใหญ่	๘๕	๕	๔๓		-	๒	๒	๓๕
ดอนตาล	๕๑๑	๗	๖๓		-	๓	๕	๓๓
คำชะอี	๗๑๓	๙	๘๘		-	๑	๙	๓๕
หนองสูง	๔๑๐	๖	๔๔		-	๓	๒	๕๐
ดงหลวง	๑,๐๗๖	๖	๖๐		-	๓	๓	๕๖
รวม	๔,๔๐๗	๕๒	๕๒๖	๑	๑	๒๔	๒๙	

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดมุกดาหาร

๒. ข้อมูลประชากรและครัวเรือน

ในปีพ.ศ. ๒๕๖๑ จังหวัดมุกดาหารมีจำนวนประชากรทั้งสิ้นรวม ๓๕๒,๒๘๒ คน จำนวน ๑๑๔,๐๑๔ ครัวเรือน แยกเป็นเพศชาย จำนวน ๑๗๖,๓๑๙ คน เพศหญิง ๑๗๕,๙๖๓ คน โดยความหนาแน่นของประชากรในภาพรวมของจังหวัดอยู่ที่ประมาณ ๗๙.๖๐ คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งประกอบด้วยชนเผ่าพื้นเมือง ๘ เผ่า ได้แก่ ผู้ไท ไทยยอ ไทยข่า ไทยโซ่ ไทยกะเลิงไทยแสก ไทยกุลา และไทยอีสาน

จำนวนประชากรแยกเพศ รายอำเภอ

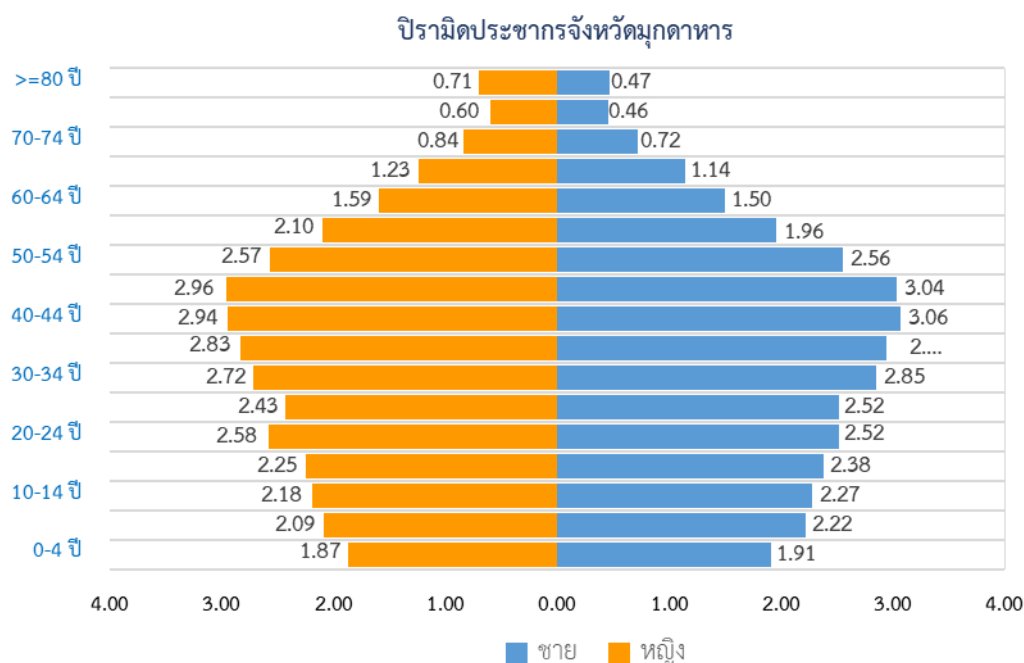
ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนบ้าน (หลัง)
			ชาย	หญิง	รวม	
๑	เมืองมุกดาหาร	๑,๒๓๕	๓๙,๗๖๘	๓๙,๒๘๙	๗๙,๐๕๗	๒๕,๗๖๔
๒	นิคมคำสร้อย	๓๗๗	๑๗,๓๘๗	๑๗,๓๙๗	๓๔,๗๘๔	๙,๗๔๘
๓	ดอนตาล	๕๑๑	๑๙,๕๒๘	๑๙,๒๐๖	๓๘,๗๓๔	๑๑,๑๔๔
๔	ดงหลวง	๑,๐๗๖	๑๙,๖๔๒	๑๙,๓๑๒	๓๘,๙๕๔	๑๑,๗๒๕
๕	คำชะอี	๗๑๓	๒๒,๕๒๓	๒๒,๕๑๔	๔๕,๐๓๗	๑๓,๙๑๕
๖	หว้านใหญ่	๘๕	๙,๘๔๕	๙,๘๒๘	๑๙,๖๗๓	๕,๘๙๓
๗	หนองสูง	๔๑๐	๑๐,๓๙๑	๑๐,๔๒๒	๒๐,๘๑๓	๖,๘๘๒
๘	ท้องถิ่นเทศบาล ตำบลร่มเกล้า		๑,๖๘๓	๑,๖๑๖	๓,๒๙๙	๑,๐๓๓

๙	ท้องถิ่นเทศบาล ตำบลบ้านแก้ง		๑,๕๐๐	๑,๕๕๙	๓,๐๕๙	๘๙๗
๑๐	ท้องถิ่นเทศบาล ตำบลคำอาฮวน		๖,๔๒๒	๖,๓๒๖	๑๒,๗๔๘	๔,๔๔๕
๑๑	ท้องถิ่นเทศบาล ตำบลดงเย็น		๕,๔๒๐	๕,๒๑๙	๑๐,๖๓๙	๒,๙๖๓
๑๒	ท้องถิ่นเทศบาล ตำบลคำชะอี		๑,๒๐๒	๑,๒๒๙	๒,๔๓๑	๑,๑๐๓
๑๓	ท้องถิ่นเทศบาล ตำบลดอนตาล		๑,๒๓๓	๑,๔๒๑	๒,๖๕๔	๙๓๑
๑๔	ท้องถิ่นเทศบาล ตำบลนิคมคำ สร้อย		๓,๑๑๙	๓,๒๔๐	๖,๓๕๙	๒,๒๔๑
๑๕	ท้องถิ่นเทศบาล เมืองมุกดาหาร		๑๖,๖๕๖	๑๗,๓๘๕	๓๔,๐๔๑	๑๕,๓๓๐
รวม		๔,๔๐๗	๑๗๖,๓๑๙	๑๗๕,๙๖๓	๓๕๒,๒๘๒	๑๑๔,๐๑๔

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

หากพิจารณาประชากรตามโครงสร้างอายุประชากร พบว่า มีเด็ก ๐-๑๔ ปี ร้อยละ ๑๗.๘๖ วัย
แรงงาน อายุ ๑๕-๕๙ ปี ร้อยละ ๖๗.๒๕ และวัยสูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๑๓.๒๐ (ส่วนอีกร้อยละ ๑.๖๖ จำแนกอายุ
ไม่ได้)

ประชากรแยกกลุ่มอายุ (เพศชายและหญิง) จังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ประชากรกลางปีตามทะเบียนราษฎร) (ข้อมูลปี ๒๕๖๑)

๓. ศาสนา

ประชาชนจังหวัดมุกดาหารนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๒๑ ศาสนาคริสต์ ร้อยละ ๐.๗๘ ศาสนาอิสลามร้อยละ ๐.๐๑ และมีศาสนสถานแยกได้ดังนี้ (ข้อมูลปี ๒๕๖๐)

๑.) จำนวนศาสนสถานในพื้นที่ทั้งหมด ๔๐๑ แห่ง (๓๑ ธ.ค.๒๕๖๐) จำแนกเป็นวัดและสำนักสงฆ์ จำนวน ๓๘๕ แห่ง โบสถ์คริสต์ จำนวน ๑๕ แห่ง และมีฮัซิด จำนวน ๑ แห่ง

๒.) ทะเบียนรายชื่อศาสนสถาน (วัดและสำนักสงฆ์)ในพื้นที่ ดังนี้

อำเภอเมืองมุกดาหาร	จำนวน ๑๓๗ วัด
อำเภอนิคมน้ำอ้อย	จำนวน ๕๘ วัด
อำเภอดอนตาล	จำนวน ๔๘ วัด
อำเภอดงหลวง	จำนวน ๓๓ วัด
อำเภอคำชะอี	จำนวน ๕๘ วัด
อำเภอหว้านใหญ่	จำนวน ๑๘ วัด
อำเภอหนองสูง	จำนวน ๓๓ วัด

มีจำนวนพระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๑,๙๕๐ รูป และสามเณร จำนวน ๑๖๘ รูป

๔. ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชาชนจังหวัดมุกดาหารยึดมั่นและสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอย่างเหนียวแน่นและต่อเนื่อง คนมุกดาหารเป็นคนจิตใจดี กิริยามารยาทอ่อนน้อมถ่อมตน และเอื้อเฟื้อ ซึ่งจากหลักฐานที่ได้รวบรวมไว้มีปรากฏ ถึง ๘ ชนเผ่า ดังคำขวัญของมุกดาหาร ตอนหนึ่งว่า “แปดเผ่าชนพื้นเมือง” ได้แก่ เผ่าไทยอีสาน ผู้ไทย ไทยบุร (ไทยข่า) ไทยบุร (ไทยกระโซ่) ไทยกะเลิง ไทยแสก ไทยย้อ และไทยกุล

ชาวจังหวัดมุกดาหารส่วนใหญ่มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ และยังคงถือปฏิบัติสืบทอดกันมา คือ “ฮีสืบสอง คองสืบสี่” และยังคงมีวัฒนธรรม ประเพณีของชนเผ่าที่ควรอนุรักษ์ พื้นฟู และยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ ประเพณีปิดบ้าน ประเพณีบุญสว่างเฮือ ประเพณีแห่กัณฑ์หลอน พิธีกรรมโซ่ถั่งบั้ง พิธีเหยา พิธีบายศรีสู่ขวัญ การลำเต้ยหัวดอนตาล การรำภูไท (ผู้ไทย) การลำผญา เป็นต้น

ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของจังหวัดมุกดาหาร

๑) ลำผญา เป็นการร้องเพลงพื้นบ้านของ ชาวอีสานประเภทหนึ่ง เป็นการร้องลำเกี่ยวกับระหว่างชายหญิง โดยมีการจ่ายผญาว่าผญา พุดผญา และการแก้ผญา ผู้ถามส่วนใหญ่เป็น หมอลำฝ่ายชาย ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายตอบ มีเครื่องดนตรีประกอบการลำ คือ แคน พิณ กลอง โหวด และฉิ่ง ในสมัยก่อนการลำผญาเป็นเพียงการจ่ายผญาเกี่ยวของหนุ่มสาวในโอกาสงานบุญ งานประเพณี ตามหมู่บ้าน เช่น งานแต่งงาน งานศพ ประเพณีลงช่วง ประเพณีบ่าวสาวที่ลานบ้านในตอนกลางคืน ลงแขก (ทำงานร่วมกัน) ต่อมาการลำผญาได้พัฒนารูปแบบเป็นการแสดงที่มีขั้นตอน ใช้แสดงในหลายโอกาส ทำให้ผู้ฟังลำผญา ได้ทั้งความรู้ ความคิด สติปัญญา และ ความสนุกเพลิดเพลินซับซ้อนขึ้น และยังทำให้เกิดความรักด้วย จึงทำให้หนุ่มสาวในสมัยก่อนนิยมพุดผญากันมาก เพราะการพุดโต้ตอบเชิงปัญญา ทำให้แต่ละฝ่ายค้นหาคำตอบ เพื่อเอาชนะกันจึงก่อให้เกิดความซาบซึ้ง และสามารถผูกมัดจิตใจของหนุ่มสาวได้

การลำและจ่ายผญาในสมัยโบราณนิยมนั่งกับพื้น หมอลำหรือหมอลำผญาจะนั่งวงล้อมเป็นวงส่วนผู้อื่นๆ ก็นั่งเป็นวงล้อมรอบ บางครั้งก็ลุกขึ้นพ้อง ต่อมามีการพัฒนาจากการนั่งเปลี่ยนเป็นยืนลำ ทำให้มีการพ้องประกอบไปด้วย จากดนตรีประกอบ ที่มีเพียงแคนเป็นเครื่องทำนองก็ได้นำเอากลอง ฉิ่ง ฉาบ และดนตรีอื่นๆ เข้ามาประกอบ จากผู้แสดงเพียง ๒ คนก็ค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็น ๓-๕ คน จนมารวมกันเป็นคณะ เรียกว่า คณะหมอลำผญา ศิลปินลำผญาที่มีชื่อเสียงของจังหวัดมุกดาหาร อาทิ นางผมหอม สกุลไทย นางสาวชนภา (บุญล้อม) พิกุลศรี นางอรทัย สกุลไทย นายมากใจหัต ฯลฯ ลำผญามุกดาหารได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒

๒.) การฟ้อนภูไท หรือฟ้อนผู้ไทย เป็นศิลปะการแสดงที่ขึ้นชื่อของชาวผู้ไทย ซึ่งจะควบคู่ไปกับ ลำผู้ไทย การฟ้อนผู้ไทยอาจใช้หญิงล้วนหรือทั้งชายและหญิง ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหา ทำที่ฟ้อน และจำนวนผู้ที่ฟ้อนอาจมีตั้งแต่สองคนถึงจำนวนเป็นร้อยคน เครื่องดนตรีที่สำคัญ ได้แก่ แคนและกลองหาง อาจมีพิณ กระຈប់ปี หรือเครื่องดนตรีชนิดอื่นประกอบด้วก็ได้ เพลงที่ใช้ประกอบไม่มีกำหนดแน่นอน ส่วนใหญ่เป็นเพลงแคนลายผู้ไทน้อย การบรรเลง จะมีการขับร้องหรือไม่ก็ได้

การแต่งกายฝ่ายหญิงประกอบด้วยเสื้อ ผ้าซิ่น ผ้าสไบ ดอกไม้ ต้มหู สร้อยสังวาล และเข็มขัด เสื้อเป็นเสื้อแขนกระบอกยาวหรือแขนสามส่วน สีครามหรือสีดำ คอรัดหรือคอธรรมดา ปลายแขนหรือปลายคอเสื้ออาจทำเป็นแถบสีหรือแถบผ้าขิดที่สวยงาม ผ้าสไบ อาจเป็นผ้าขิดหรือผ้าถัก ใช้พาดไหล่ซ้ายหรือพันเฉียงไหล่ซ้ายหรือคล้องคอ นอกจากนี้ ยังนิยมใส่ดอกไม้แซมผมอีกด้วย

๓.) โข่ถั่งบั้ง เป็นของชาวไทยบรู (ไทยกระโซ่) อำเภอดงหลวง ใช้แสดงในโอกาสที่เป็นงานใหญ่ เช่นงานแต่งงาน หรืองานบุญ การเลี้ยงผีบ้านผีเรือน การแสดงโข่ถั่งบั้ง (ถั่งแปลว่ากระถั่ง บั้งแปลว่า กระบอกไม้)ถือว่าการแสดงที่สำคัญที่สุด และเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ มีวิธีการไม่ซับซ้อนเดิมผู้ชายล้วน จำนวน ๖-๑๐ คนแบ่งออกเป็นกลุ่มผู้เล่นดนตรีขับร้อง และแสดงท่าฟ้อนรำ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยบรู (ไทยกระโซ่)โดยตรง เครื่องดนตรี มีไผ่สีสุกขนาด ๑.๕ เมตร ครอบตามจำนวนผู้แสดงที่เป็นชายที่จะกระถั่ง ให้เกิดเป็นเสียงดนตรีกลองใช้ตีให้จังหวะ ฉิ่ง ฉาบ ซอ ซุง แคน เพื่อให้ประกอบเสียงดนตรีให้ไพเราะ และสามารถออกท่ารำได้อย่างสนุกสนาน เครื่องแต่งกายเดิมการแสดงใช้ผู้ชายล้วน จะเน้นนุ่งห่มแบบโบราณ(นุ่งผ้าเตี่ยว)ไม่สวมเสื้อ มีอาวธ เช่น หน้าไม้ มีเครื่องมือที่เป็นเหล่าหรืออุ ปัจจุบันสตรีเข้าร่วมแสดง และมีการปรับปรุงการแต่งกาย โดยชายจะใส่เสื้อผ้าชุดผ้าฝ้ายตัดเย็บเป็นชุดให้เหมือนกัน ผู้หญิงใช้ผ้าซิ่นและใช้ผ้าขาวม้ารัดหน้าอก มีผ้าโพกหัว

๔.) งานประเพณีแข่งเรือออกพรรษา (งานบุญสว่าง
เฮือ) งานบุญสว่างเฮือมุกดาหารกำหนดจัดในช่วงเทศกาลออกพรรษาของทุกปีมี
การจัดงาน ๒-๓ วันติดต่อกันคือ ในช่วงวันขึ้น ๑๓-๑๕ ค่ำ เดือนสิบเอ็ด เป็นงาน
ที่จัดขึ้นตามความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง และเทพเจ้า
แห่งลำนํ้าโขงของกลุ่มคนทั้งสองฝั่งโขง ระหว่างเมืองมุกดาหารกับเมืองสะหวันนะ
เขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถือเป็นประเพณีสองฝั่งโขง นอกจากนี้
จะจัดทำพิธีที่ฝั่งเมืองมุกดาหารแล้ว ยังมีการจัดทำพิธีที่เมืองสะหวันนะเขตอีกด้วย

๕.) พิธีชี่ซำงนํ้านอง เป็นพิธีที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณในงานประเพณีแข่งเรือออกพรรษา
ของจังหวัดมุกดาหาร ก่อนเริ่มพิธีการแข่งขันเรือทุกลำต้องเข้าร่วมขบวนเรือโดยไปรวมกัน ณ ท่าหน้าจุดใดจุดหนึ่ง
จากนั้นจะร่วมกันพายเรือล่องลงมาตามลำนํ้าโขง ระหว่างการพายเรือก็จะให้ร้องเอาฤกษ์เอาชัย เคาะเกราะ ตีกลอง
เป็นจังหวะ ขณะที่พายจะวิดน้ำขึ้นบนฟ้า ฝอยน้ำจากไม้พายจะกระเซ็นขึ้นบนอากาศ คลายกับโคลงซำงกำลังเล่น
นํ้า จนทำให้บริเวณน้ำแห่งนั้นเป็นคลื่นใหญ่ ชัดเข้ากระทบฝั่ง น้ำล้นตลิ่งและเกิดเสียงดัง คนโบราณจึงเปรียบ
ลักษณะดังกล่าวเป็นพิธีชี่ซำงนํ้านอง

๑.๓ ข้อมูลพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๑.๓.๑ ไฟฟ้า

การใช้ไฟฟ้าของภาคประชาชนและภาคธุรกิจต่างๆในจังหวัดมุกดาหาร
ในปี ๒๕๕๙ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งหมด ๑๐๑,๔๖๒ ราย ซึ่งปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสถานธุรกิจ
และอุตสาหกรรม ร้อยละ ๖๑.๕๙ รองลงมาคือที่อยู่อาศัยร้อยละ ๓๖.๘๒ สถานที่ราชการ และสาธารณะร้อยละ
๑.๕๙ ตามลำดับ ปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในจังหวัด รวมทั้งสิ้น ๓๐๖.๕๗ ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง สามารถให้บริการ
ไฟฟ้าครอบคลุม ๗ อำเภอ ในระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมาพบว่าแนวโน้มการใช้พลังงานไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง
โดยในปี ๒๕๖๐ ใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ๑๑.๖๕ ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง และในปี ๒๕๖๑ ใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ๘.๖๑ ล้าน
กิโลวัตต์/ชั่วโมง

ตาราง : สถานการณ์ใช้ไฟฟ้า จำแนกรายอำเภอ :การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมุกดาหาร (๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐)

ที่	อำเภอ	จำนวน ผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง)				
			รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและ อุตสาหกรรม	สถานที่ราชการ และสาธารณะ	อื่น ๆ
๑	กฟจ.มุกดาหาร	๔๐,๐๐๘	๒๐๗.๕๘	๕๔.๔๖	๑๕๐.๔๖	๒.๖๖	-
๒	กฟอ.นิคมคำสร้อย	๑๒,๑๖๕	๒๒.๐๐	๑๓.๐๕	๘.๔๑	๐.๕๔	-
๓	กฟอ.ดอนตาล	๑๒,๐๘๗	๑๘.๑๑	๑๑.๘๘	๕.๕๔	๐.๖๙	-
๔	กฟอ.ดงหลวง	๖,๒๖๓	๑๓.๐๗	๔.๙๕	๗.๘๗	๐.๒๕	-
๕	กฟส.คำชะอี	๑๒,๖๑๙	๒๐.๑๖	๑๒.๓๑	๗.๖๐	๐.๒๖	-
๖	กฟอ.หว้านใหญ่	๖,๓๗๐	๑๐.๗๘	๗.๓๑	๓.๑๗	๐.๒๘	-
๗	กฟอ.หนองสูง	๗,๓๔๖	๑๐.๑๙	๕.๗๑	๔.๓๒	๐.๑๖	-

๑.๓.๒ ประปา

จังหวัดมุกดาหารมีสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคสาขามุกดาหาร
จำนวน ๑ แห่ง ให้บริการในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร โดยใช้นํ้าจากแม่น้ำโขงเป็นแหล่งนํ้าดิบ มีเขตจำหน่ายนํ้าใน
ความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค สาขามุกดาหาร อีกจำนวน ๕ แห่ง คือ คำชะอี ดอนตาล หวานใหญ่
ดงหลวง และนิคมคำสร้อย มีจำนวนผู้ใช้นํ้าประปาส่วนภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร จำนวน ๑๕,๓๓๒ ราย
ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการ ๑๕๘.๕๓ ตารางกิโลเมตร

ตาราง : สถานการณ์ใช้น้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค

รายละเอียด	ปริมาณ
กำลังการผลิต (ลบ.ม./ชม)	๑,๓๘๐
ปริมาณน้ำที่ผลิตได้ (ลบ.ม./ปี)	๑๑,๑๙๗,๗๐๐
ปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้น้ำ (ลบ.ม./ปี)	๔,๕๔๘,๕๔๗
ปริมาณน้ำที่จ่ายเพื่อสาธารณประโยชน์และรั่วไหล (ลบ.ม./ปี)	๒๑๙,๐๗๔
ปริมาณน้ำที่ใช้ในระบบการผลิต (ลบ.ม./ปี)	๕๕๙,๙๑๐
จำนวนผู้ใช้น้ำ (ราย)	๑๕,๓๓๒

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาคสาขามุกดาหาร

นอกจากการให้บริการน้ำประปา ของสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคสาขามุกดาหาร ยังมีการให้บริการน้ำประปา ในรูปแบบของประปาหมู่บ้านหรือประปาชนบท โดยเป็นการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ และจากการสำรวจการใช้น้ำของครัวเรือนทั้งหมดของจังหวัดมุกดาหาร ในปี ๒๕๖๐ พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีน้ำประปาใช้ภายในบ้านร้อยละ ๗๕.๗ รองลงมาเป็นการใช้ก๊อกน้ำ/น้ำบาดาล ภายในบ้าน ร้อยละ ๑๔.๙ ส่วนน้ำดื่มครัวเรือนส่วนใหญ่ซื้อน้ำบรรจุขวด/ถัง ร้อยละ ๕๗.๕ รองลงมาดื่มน้ำฝนร้อยละ ๑๔.๘ (ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๑)

๑.๓.๓ ถนน/เส้นทาง

เส้นทางคมนาคมในเขตจังหวัดมุกดาหาร แบ่งเป็นสายทางตามหน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

๑.) เส้นทางที่อยู่อาศัยในเขตความรับผิดชอบของกรมทางหลวง ๑๓ เส้นทาง รวมระยะทางทั้งสิ้น ๓๖๘.๐๓๘ กิโลเมตร ในปี ๒๕๖๐ มีการใช้งบประมาณในการก่อสร้างหรือบูรณะเส้นทาง ๓๖๘,๗๔๗,๖๕๙.๕๑ บาท เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๖๐ รวมทั้งสิ้น ๑๓๘,๐๓๕,๙๖๙.๕๑ บาท (ปี ๒๕๕๙ ใช้งบประมาณ ๒๓๐,๗๑๑,๖๘๔ บาท) หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๗.๔๓

ตาราง : การเปรียบเทียบ งบประมาณที่ใช้ในการก่อสร้างหรือบูรณะเส้นทาง จังหวัดมุกดาหาร ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐

ทางหลวงหมายเลข	๒๕๕๙ (บาท)	๒๕๖๐ (บาท)
๑๒	๓,๒๒๓,๘๙๔.๐๐	๙๑,๗๐๙,๙๑๒.๐๐
๒๑๒	๗๕,๒๒๑,๔๗๘.๐๐	๙๓,๑๐๓,๒๘๐.๐๐
๒๓๙	๒๗,๓๖๐,๐๐๐.๐๐	-
๒๓๘	๒๗,๒๑๐,๐๐๐.๐๐	๙๔,๔๑๑,๔๗๕.๐๐
๒๐๓๔	๒๐,๐๕๕,๒๒๑.๐๐	๒๔,๓๔๘,๖๑๘.๐๐
๒๑๐๔	๒๑,๑๒๗,๐๐๐.๐๐	๒,๓๒๔,๖๕๒.๙๑
๒๑๑๖	๗,๒๓๙,๗๙๒.๐๐	๒๔,๓๕๗,๖๐๙.๐๐
๒๒๘๗	๓๗,๗๓๕,๒๙๙.๐๐	๓๕,๙๐๔,๒๘๐.๖๐
๒๒๙๒	-	๗๘๓,๐๙๕.๐๐
๒๓๗๐	๑๑,๕๓๙,๐๐๐.๐๐	๑,๘๐๔,๗๓๑.๐๐
รวม	๒๓๐,๗๑๑,๖๘๔.๐๐	๓๖๘,๗๔๗,๖๕๙.๕๑

๒.) เส้นทางที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดมุกดาหาร ถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี ๒๕๕๖ จำนวน ๗๐ สาย ปี ๒๕๕๗ จำนวน ๓๓ สาย รวมระยะทางทั้งสิ้น ๔๐๑.๗๖ กิโลเมตร และยังมีโครงข่ายทางหลวงชนบทที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน ๑๓ สาย ระยะทางทั้งสิ้น

๒๕๔.๐๓๒ กิโลเมตร ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ มีการปรับปรุงเพิ่มเติมถนนโครงข่ายทางหลวงชนบท เพิ่มขึ้น ๒๖ สายทาง ระยะทางรวมทั้งสิ้น ๔๘๐.๙๔๘ กิโลเมตร

๓.) เส้นทางอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน ๔๐ สาย และถนนลูกรัง จำนวน ๘๓ สาย รวมระยะทางทั้งสิ้น ๖๗๗.๐๕๒ กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมที่สำคัญ

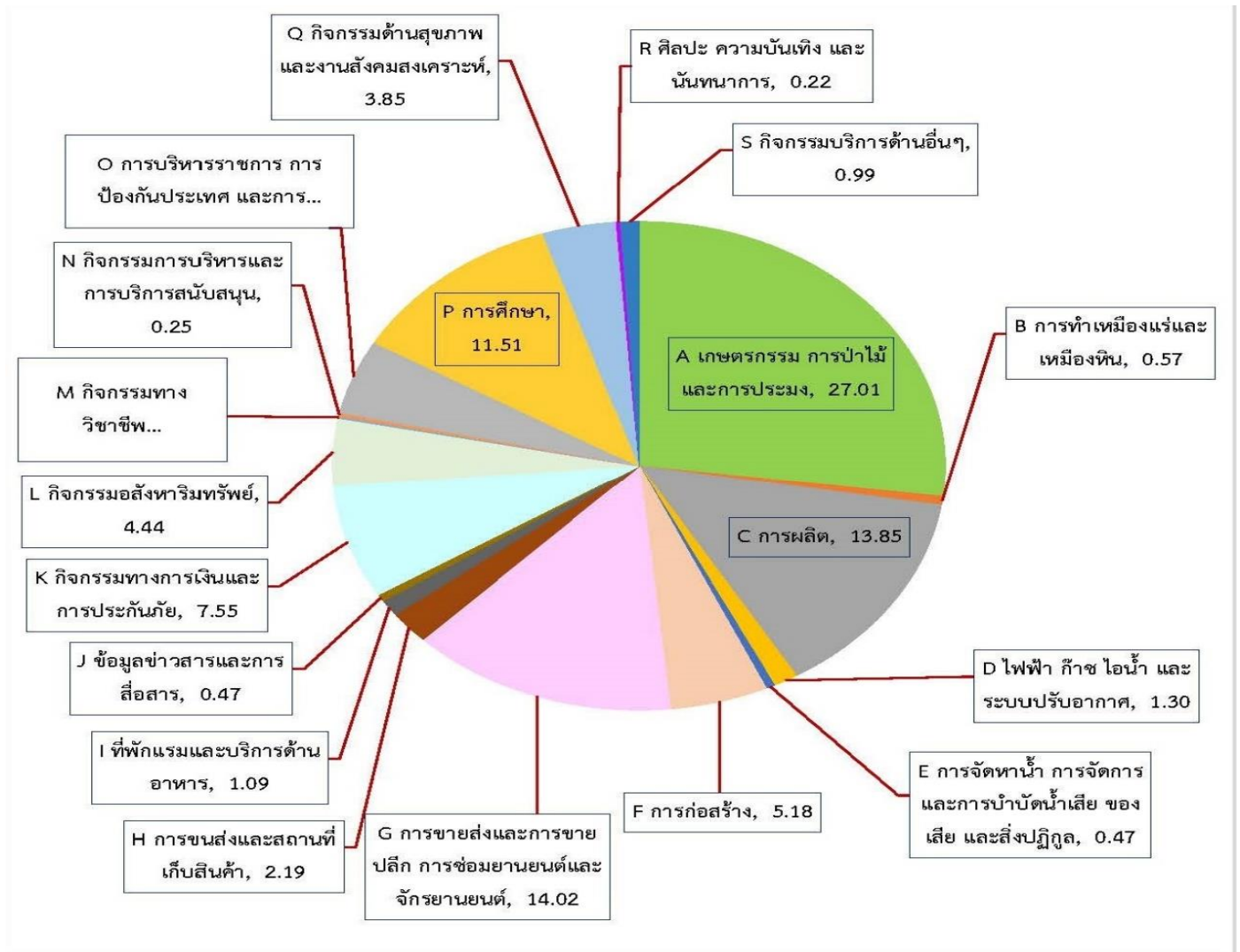
เส้นทางจากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑ (พหลโยธิน) จนถึงจังหวัดสระบุรี แยกเลี้ยวขวาเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข ๒ (มิตรภาพ) ถึงจังหวัดนครราชสีมา เลี้ยวขวาเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข ๒๐๗ ที่บ้านวัดไปจนถึงอำเภอประทาย ใช้เส้นทางหมายเลข ๒๐๒ ผ่านอำเภอยางชุมน้อย อำเภอเดชอุดม อำเภออุบลราชธานี ไปถึงจังหวัดยโสธรแล้วแยกเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข ๒๑๖ ผ่านอำเภอทรายมูล อำเภออุทุมพร จากนั้นแยกซ้ายเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข ๒๑๒ ที่อำเภอเลิงนกทา ผ่านอำเภอนิคมน้ำอูน เข้าสู่จังหวัดมุกดาหาร รวมระยะทางประมาณ ๖๔๒ กิโลเมตร

๒. ด้านเศรษฐกิจ

๒.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดมุกดาหาร

โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดมุกดาหาร ปี ๒๕๕๙ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ สาขาเกษตรกรรมฯ มีมูลค่า ๖,๒๘๙ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๗.๐๑ สาขาการขนส่ง การขายปลีกฯ มีมูลค่า ๓,๒๖๕ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๔.๐๒ สาขาการผลิตมีมูลค่า ๓,๒๒๖ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๓.๘๕ สาขาการศึกษา มีมูลค่า ๒,๖๘๑ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๑.๕๑ สาขาบริการทางการเงิน และการประกันภัยมีมูลค่า ๑,๗๕๙ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗.๕๕ และสาขาการก่อสร้างมีมูลค่า ๑,๒๐๖ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕.๑๘ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจังหวัด คือ ภาคเกษตรกรรม โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว อ้อย ยางพารา และมันสำปะหลัง รองลงมาเป็น กิจกรรมด้านการค้า (การขายส่ง และขายปลีก) และกิจกรรมด้านการผลิต ตามลำดับ

แผนภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

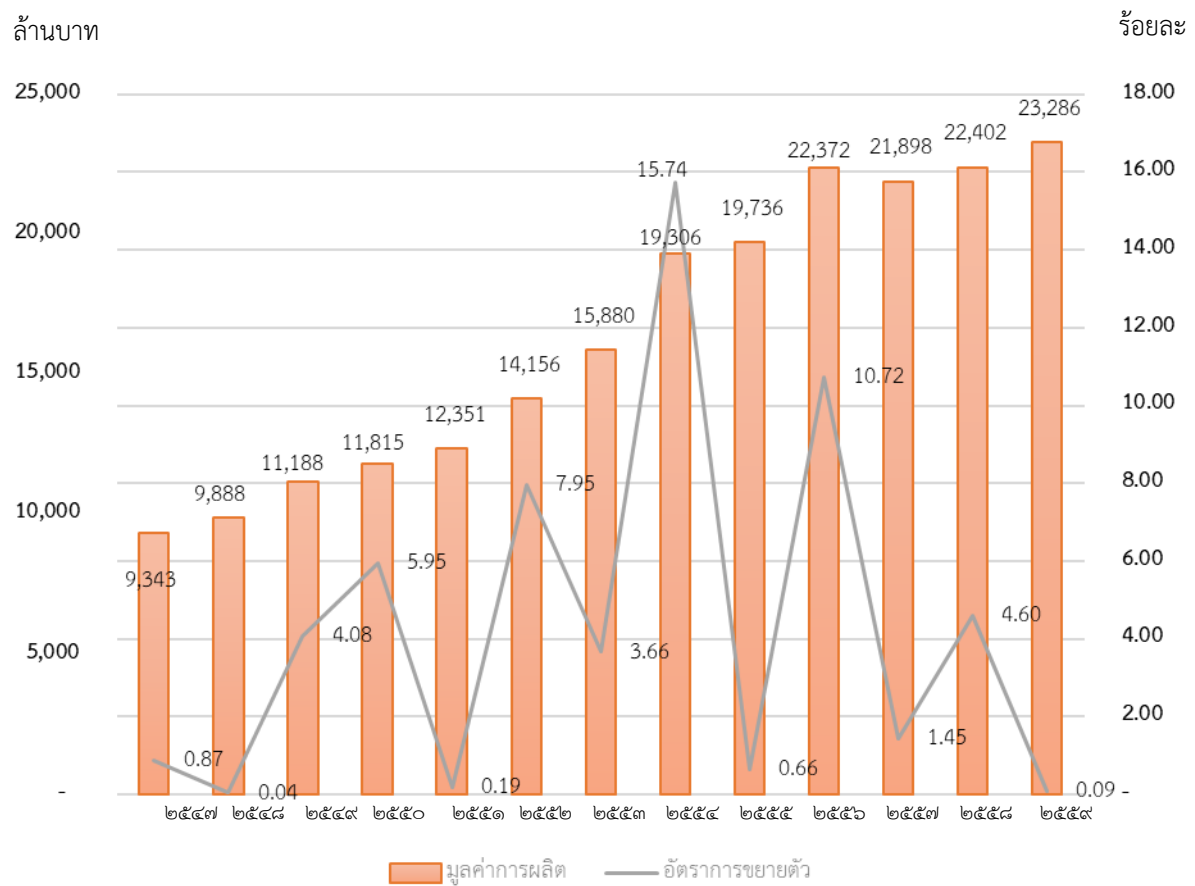
๒.๒ ผลผลิตมวลรวมจังหวัด

๒.๒.๑ ผลผลิตมวลรวมจังหวัดมุกดาหารปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ภาพรวมผลผลิตมวลรวมจังหวัดมุกดาหารปี ๒๕๕๙ มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี เท่ากับ ๒๓,๒๘๖ ล้านบาท ปรับตัวเพิ่มขึ้นจาก ๒๒,๔๐๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๘ ส่วนมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาคงที่ชด้อยละ ๐.๐๙ ชด้อยลงเมื่อเทียบกับการขยายตัวร้อยละ ๔.๖๐ ในปี ๒๕๕๘ เนื่องจากการชะลอตัวภาคนอกเกษตร ประกอบกับการหดตัวของภาคเกษตรและการผลิตภาคอุตสาหกรรม

ผลผลิตมวลรวมจังหวัดต่อคน ปี ๒๕๕๙ เท่ากับ ๖๗,๑๐๓ บาท เพิ่มขึ้นจาก ๖๔,๒๗๖ บาท ในปี ๒๕๕๘ โดยผลผลิตมวลรวมจังหวัดอยู่ลำดับที่ ๕๙ ของประเทศ และลำดับที่ ๗ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แผนภาพ : มูลค่า และอัตราการขยายตัวของผลผลิตมวลรวมของจังหวัดมุกดาหาร

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมุกดาหาร ณ ราคาประจำปี

สาขาการผลิต	มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)		
	ปี ๒๕๕๗r	ปี ๒๕๕๘r	ปี ๒๕๕๙p
ภาคเกษตร	๖,๕๕๓	๖,๖๗๗	๖,๒๘๙
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้ และการประมง	๖,๕๕๓	๖,๖๗๗	๖,๒๘๙
ภาคนอกเกษตร	๑๕,๓๔๕	๑๕,๗๒๕	๑๖,๙๙๗
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๗๙	๑๐๓	๑๓๓
การผลิต	๓,๒๘๕	๒,๖๒๙	๓,๒๒๖
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	๒๘๘	๒๙๖	๓๐๒
การจัดหาน้ำการจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	๑๒๑	๑๐๙	๑๐๙
การก่อสร้าง	๑,๒๒๒	๑,๓๖๘	๑,๒๐๖
การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	๒,๖๐๙	๒,๙๓๑	๓,๒๖๕
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๔๓๑	๔๘๕	๕๑๑
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๑๖๔	๒๒๙	๒๕๓
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๑๘๗	๑๖๔	๑๐๙
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๑,๓๕๙	๑,๕๓๗	๑,๗๕๙
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๘๙๐	๙๙๖	๑,๐๓๔
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	๒	๒	๒๕
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	๔๖	๕๗	๕๙
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	๗๓๙	๑,๑๐๓	๑,๑๔๘
การศึกษา	๒,๘๗๗	๒,๕๙๙	๒,๖๘๑
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๗๘๘	๘๔๕	๘๙๗
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	๔๐	๔๐	๕๐
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	๒๑๗	๒๓๑	๒๓๐
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด GPP (ล้านบาท)	๒๑,๘๙๘	๒๒,๔๐๒	๒๓,๒๘๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท) GPP Per Capita	๖๒,๕๐๗	๖๔,๒๗๖	๖๗,๑๐๓
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๓๕๐	๓๔๙	๓๔๗

หมายเหตุ : r คือ มีการแก้ไขข้อมูล p คือ ตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๒.๒ รายได้ต่อหัว

รายได้เฉลี่ยของประชาชนจังหวัดมุกดาหารซึ่งพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมุกดาหารต่อหัว ปี ๒๕๕๙ (GPP per capita (Baht)) เท่ากับ ๖๗,๑๐๓ บาท ต่อปี เพิ่มขึ้นจาก ๖๔,๒๗๖ บาทต่อปี ในปีพ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑๒ สำหรับรายได้เฉลี่ยของประชาชนต่อคนในประเทศปี ๒๕๕๙ เท่ากับ ๒๐๕,๓๓๙ บาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี ๒๕๕๙ เท่ากับ ๗๖,๒๐๗ บาท ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีรายได้เฉลี่ยต่อคน อยู่ลำดับที่ ๕๙ ของประเทศ และอยู่ในลำดับที่ ๗ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓. ด้านการคลัง

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (ต.ค. ๕๙ - ก.ย. ๖๐) พบว่าการเบิกจ่ายเงินงบประมาณจำนวน ๔,๕๘๓.๔๔ ล้านบาท ลดลงจากจำนวน ๕,๐๓๐.๒๖ ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ ๘.๘๘ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งจากการเบิกจ่ายงบลงทุนมีจำนวน ๑,๙๔๘.๖๔ ล้านบาท ลดลงจากจำนวน ๒,๒๗๔.๑๙ หรือลดลงร้อยละ ๑๔.๓๑ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับจัดสรรงบประมาณลดลง ซึ่งหน่วยงานที่มีการเบิกจ่ายสูงสุด ๓ อันดับ ได้แก่ โครงการชลประทานมุกดาหาร แขวงทางหลวงมุกดาหาร และแขวงทางหลวงชนบท ตามลำดับ

ส่วนการเบิกจ่ายงบประจำ มีจำนวน ๒,๖๓๔.๘๐ ล้านบาท ลดลงจากจำนวน ๒,๗๕๖.๐๗ ล้านบาทหรือร้อยละ ๔.๔๐ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา จากการได้รับงบประมาณลดลง ทั้งนี้ หน่วยงานที่มีการเบิกจ่ายสูงสุด ๓ อันดับ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร งบกลาง และที่ทำการปกครองจังหวัดมุกดาหาร ตามลำดับ

สำหรับผลการจัดเก็บรายได้และนำเงินส่งคลังปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (ต.ค. ๕๙ - ก.ย. ๖๐) จัดเก็บรายได้ทั้งสิ้น ๒,๙๙๑.๒๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากจำนวน ๒,๒๘๘.๔๐ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๐.๗๑ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมาจากการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่มุกดาหาร จำนวน ๒,๒๗๖.๑๓ ล้านบาท ด้านศุลกากรมุกดาหาร จำนวน ๕๓๙.๔๘ ล้านบาท สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่มุกดาหาร จำนวน ๒๐.๒๓ ล้านบาท สำนักงานธนารักษ์พื้นที่มุกดาหาร จำนวน ๒.๙๖ ล้านบาท และหน่วยงานราชการอื่นๆ จำนวน ๑๕๒.๔๖ ล้านบาท

ตาราง : การจัดการเก็บรายได้และนำเงินส่งคลังปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (ต.ค.๕๙ - ก.ย.๖๐)

เครื่องชี้ภาคการคลัง (Fiscal)	หน่วย	ปีงบประมาณ		
		พ.ศ.๒๕๕๘ (FY)	พ.ศ.๒๕๕๙ (FY)	พ.ศ.๒๕๖๐ (FY)
ภาคการคลัง				
รายได้จัดเก็บ	ล้านบาท	๑,๘๕๘.๓๗	๒,๒๘๘.๔๐	๒,๙๙๑.๒๖
	%yoy	๒๔.๖๕	๒๓.๑๔	๓๐.๗๑
สรรพากรพื้นที่มุกดาหาร	ล้านบาท	๑,๓๔๔.๘๓	๑,๘๘๔.๗๗	๒,๒๗๖.๑๓
	%yoy	๑๒.๙๔	๔๐.๑๕	๒๐.๗๖
สรรพสามิตพื้นที่มุกดาหาร	ล้านบาท	๑๐.๘๓	๑๓.๒๒	๒๐.๒๓
	%yoy	๒๒.๖๕	๒๒.๐๑	๕๓.๐๘
ด่านศุลกากรมุกดาหาร	ล้านบาท	๓๓๐.๔๓	๒๔๑.๘๓	๕๓๙.๔๘
	%yoy	๑๑๙.๔๕	-๒๖.๘๑	๑๒๓.๐๙
ธนารักษ์พื้นที่มุกดาหาร	ล้านบาท	๒.๕๒	๓.๑๙	๒.๙๖
	%yoy	๓.๙๙	๒๖.๘๑	-๗.๒๓
หน่วยงานราชการอื่นๆ	ล้านบาท	๑๖๙.๗๗	๑๔๕.๔๐	๑๕๒.๔๖
	%yoy	๒๒.๘๐	-๑๔.๓๖	๔.๘๖
รายได้้นำส่งคลัง	ล้านบาท	๑,๘๕๘.๓๗	๒,๒๘๘.๔๐	๒,๙๙๑.๒๖

เครื่องชี้ภาคการคลัง (Fiscal)	หน่วย	ปีงบประมาณ		
		พ.ศ.๒๕๕๘ (FY)	พ.ศ.๒๕๕๙ (FY)	พ.ศ.๒๕๖๐ (FY)
	%yoy	๒๔.๖๕	๒๓.๑๔	๓๐.๗๑
รายจ่ายเงินงบประมาณรวม	ล้านบาท	๔,๓๖๔.๓๒	๕,๐๓๐.๒๖	๔,๕๘๓.๔๔
	%yoy	-๑๖.๒๐	๑๕.๒๖	-๘.๘๘
ดุลเงินงบประมาณ	ล้านบาท	-๒,๕๐๕.๙๕	-๒,๗๔๑.๘๖	-๑,๕๙๒.๑๗

หมายเหตุ ดุลเงินงบประมาณ คำนวณจากรายได้นำส่งคลัง หักรายจ่ายเงินงบประมาณรวม

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดมุกดาหาร

๔. การเกษตร

๔.๑ สาขาเกษตรกรรม

โครงสร้างภาคการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดส่วนใหญ่ขึ้นกับสาขาเกษตร โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน ๙๗๔,๑๑๖ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๙๑ ของพื้นที่จังหวัด มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ด้านปศุสัตว์ มีสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ คือ โคและสุกร ส่วนด้านการประมง ส่วนใหญ่เป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ได้แก่ ปลานิลในกระชัง ซึ่งอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติในการเพาะเลี้ยง พืชสวนอื่นๆ เช่น ปาล์มน้ำมัน มะขาม มะม่วง กล้วยน้ำว้า และพืชผักต่างๆ

ข้าวเหนียวนาปี จังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่ปลูกข้าวเหนียวนาปี จำนวน ๓๕๐,๖๑๗ ไร่ ผลิตข้าวได้ทั้งสิ้น ๑๕๗,๐๗๑ ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๔๔๘ กิโลกรัมต่อไร่ ในระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าพื้นที่ปลูกข้าวเหนียวนาปีและผลผลิตลดลง ซึ่งพันธุ์ข้าวเหนียวส่วนใหญ่ที่ใช้ปลูกคือ พันธุ์ กข ๖

ตาราง : ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกข้าวเหนียวนาปี

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน เกษตรกร	พื้นที่เพาะปลูก	พื้นที่เก็บ เกี่ยว	ผลผลิต เฉลี่ย	ผลผลิต รวม	ราคา เฉลี่ย	มูลค่า ผลผลิต รวม
		(ราย)	(ไร่)	(ไร่)	(ก.ก./ ไร่)	(ตัน)	(บาท/ ก.ก.)	(ล้านบาท)
๑	เมือง มุกดาหาร	๑๔,๔๙๕	๑๐๓,๙๖๙	๑๐๓,๙๖๙	๔๖๓	๔๘,๑๓๘	๙.๐๐	๔๓๓.๒๔
๒	คำชะอี	๖,๘๕๓	๕๗,๐๕๓	๕๗,๐๕๓	๔๗๔	๒๗,๐๔๓	๑๐.๐๐	๒๗๐.๔๓
๓	นิคมคำสร้อย	๕,๐๕๙	๓๕,๙๗๖	๓๕,๙๗๖	๔๘๑	๑๗,๓๐๔	๑๐.๙๕	๑๘๙.๔๘
๔	ดอนตาล	๗,๖๙๕	๗๕,๐๙๙	๗๕,๐๙๙	๓๙๗	๒๙,๘๑๔	๑๐.๐๐	๒๙๘.๑๔
๕	หว้านใหญ่	๒,๓๓๕	๑๔,๑๙๙	๑๔,๑๙๙	๔๗๘	๖,๗๘๗	๘.๓๐	๕๖.๓๓
๖	ดงหลวง	๖,๐๓๒	๓๕,๘๑๑	๓๕,๘๑๑	๔๒๐	๑๕,๐๔๑	๑๑.๗๙	๑๗๗.๓๓
๗	หนองสูง		๒๘,๕๑๐	๒๘,๕๑๐	๔๕๔	๑๒,๙๔๔	๑๐.๗๘	๑๓๙.๕๓

		๓,๓๓๗						
รวมทั้งสิ้น		๔๕,๘๐๖	๓๕๐,๖๑๗	๓๕๐,๖๑๗	๔๔๘	๑๕๗,๐๗๑	๑๐.๑๒	๑,๕๖๔.๔๙

ข้าวจำวนาปี จังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่ปลูกข้าวจำวนาปี จำนวน ๑๑๗,๑๔๐ ไร่ ผลผลิตข้าวได้ทั้งสิ้น ๕๐,๘๖๔ ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๔๓๔ กิโลกรัมต่อไร่ ในระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าพื้นที่ปลูกข้าวจำวนาปี และผลผลิตลดลง ซึ่งพันธุ์ข้าวจำวนาส่วนใหญ่ที่ใช้ปลูก คือ ข้าวจำวนาหอมมะลิ ๑๐๕

ตาราง : ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกข้าวจำวนาปี

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (ก.ก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/ ก.ก.)	มูลค่า ผลผลิตรวม (ล้านบาท)
๑	เมืองมุกดาหาร	๗,๐๖๙	๔๓,๗๒๓	๔๓,๗๒๓	๔๓๓	๑๘,๙๓๒	๑๓.๐๐	๒๔๖.๑๒
๒	คำชะอี	๓,๗๓๐	๒๔,๓๘๔	๒๔,๓๘๔	๔๔๗	๑๐,๙๐๐	๑๒.๐๐	๑๓๐.๘๐
๓	นิคมคำสร้อย	๑,๘๑๑	๑๕,๖๗๙	๑๕,๖๗๙	๔๖๒	๗,๒๔๔	๙.๘๕	๗๑.๓๕
๔	ดอนตาล	๔,๒๒๔	๑๗,๐๘๖	๑๗,๐๘๖	๓๙๗	๖,๗๘๓	๑๓.๐๐	๘๘.๑๘
๕	หว้านใหญ่	๑,๔๙๘	๖,๒๔๖	๖,๒๔๖	๔๕๙	๒,๘๖๗	๑๒.๘๖	๓๖.๘๗
๖	ดงหลวง	๑,๓๔๘	๘,๓๖๘	๘,๓๖๘	๔๑๑	๓,๔๓๙	๑๒.๙๔	๔๔.๕๐
๗	หนองสูง	๖๘๘	๑,๖๕๔	๑,๖๕๔	๔๒๓	๗๐๐	๑๐.๒๗	๗.๑๙
รวมทั้งสิ้น		๒๐,๓๖๘	๑๑๗,๑๔๐	๑๑๗,๑๔๐	๔๓๔	๕๐,๘๖๔	๑๑.๙๙	๖๒๕.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

ยางพารา ปี ๒๕๖๐ จังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่ปลูกยางพารา รวมทั้งสิ้น ๒๔๑,๘๒๕ ไร่ ผลผลิต ๓๓,๕๘๑.๖๐ ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๒๒๕.๕๙ กิโลกรัมต่อไร่ มูลค่าผลผลิตยางพาราทั้งปี ณ จุดรวบรวมยางพารา จำนวน ๑,๓๕๕.๐๗ ล้านบาท โดยพื้นที่ปลูกยางพาราที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอดงหลวง อำเภอนิคมน้ำสร้อย อำเภอเมือง

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (ก.ก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคา เฉลี่ย (บาท/ ก.ก.)	มูลค่า ผลผลิต รวม (ล้านบาท)
๑	เมือง มุกดาหาร	๕,๐๕๕	๕๕,๘๐๔.๐๐	๔๖,๕๗๓.๐๐	๒๕๒.๐๐	๑๑,๗๓๖.๔๐	๓๐.๐๐	๓๕๒.๐๙
๒	คำชะอี	๒,๙๗๑	๒๙,๗๒๗.๐๐	๘,๙๗๑.๐๐	๒๔๐.๐๐	๒,๑๕๓.๐๔	๕๐.๐๐	๑๐๗.๖๕
๓	นิคมคำ สร้อย	๔,๑๑๔	๔๒,๖๒๒.๐๐	๓๔,๓๘๔.๐๐	๒๑๘.๐๐	๗,๔๙๕.๗๑	๔๓.๐๓	๓๒๒.๕๔
๔	ดอนตาล	๔,๘๖๓	๓๓,๐๘๔.๐๐	๒๑,๙๐๔.๐๐	๑๙๒.๐๐	๔,๒๐๕.๕๗	๓๖.๒๙	๑๕๒.๖๒
๕	หว้านใหญ่	๕๕๘	๕,๑๒๕.๐๐	๓,๔๐๕.๐๐	๑๙๐.๐๐	๖๔๖.๙๕	๒๙.๓๙	๑๙.๐๑
๖	ดงหลวง	๖,๔๕๗	๖๗,๓๖๗.๐๐	๒๘,๘๑๗.๐๐	๒๒๔.๐๐	๖,๔๕๕.๐๑	๕๘.๒๙	๓๗๖.๒๖
๗	หนองสูง	๑,๑๙๐	๘,๐๙๖.๐๐	๔,๘๐๕.๐๐	๑๘๕.๐๐	๘๘๘.๙๓	๒๘.๐๐	๒๔.๘๙
รวมทั้งสิ้น		๒๕,๒๐๘	๒๔๑,๘๒๕.๐๐	๑๔๘,๘๕๙.๐๐	๒๒๕.๕๙	๓๓,๕๘๑.๖๐	๓๙.๒๙	๑,๓๕๕.๐๗

มุกดาหาร อำเภอดอนตาล

ตาราง : พื้นที่ปลูกยางพารา พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตและผลผลิตเฉลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๐

หมายเหตุ : ส่วนใหญ่นิยมปลูกยางพาราพันธุ์ RRIM ๖๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

มันสำปะหลัง ในปี ๒๕๖๐ จังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๒๙,๘๔๘ ไร่ มีพื้นที่เก็บเกี่ยวแล้วจำนวน ๙๗,๒๔๗ ไร่ ผลผลิต จำนวน ๓๔๓,๑๙๑ ตัน ลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ ๗.๓๘ เป็นผลมาจากภัยธรรมชาติ และเกิดโรคระบาดในแปลงมันสำปะหลัง โดยราคาผลผลิตทั้งปีเฉลี่ยกิโลกรัมละ ๒.๓๕ บาท ทำให้มูลค่าผลผลิตทั้งปี มีจำนวน ๔๙๐.๒๑ ล้านบาท

ตาราง : พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังโรงงาน พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตและผลผลิตเฉลี่ย พ.ศ.๒๕๖๐

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (ก.ก./ไร่)	ผลผลิต รวม (ตัน)	ราคา เฉลี่ย (บาท/ ก.ก.)	มูลค่าผลผลิต รวม (ล้านบาท)
๑	เมือง มุกดาหาร	๖,๓๑๘	๓๔,๗๖๖	๓๔,๗๖๖	๓,๕๗๑	๑๒๔,๑๔๙	๑.๓๕	๑๖๗.๖๐
๒	คำชะอี	๑,๒๘๖	๑๕,๕๙๙	๑๔,๕๘๖	๓,๐๐๐	๔๓,๗๕๘	๑.๓๐	๕๖.๘๙
๓	นิคมคำสร้อย	๑,๐๑๖	๖,๕๖๕	๕,๘๓๔	๓,๔๒๖	๑๙,๙๘๘	๑.๓๕	๒๖.๙๘
๔	ดอนตาล	๑,๘๑๒	๑๕,๐๐๔	๒,๕๗๑	๓,๓๑๒	๘,๕๑๔	๑.๓๕	๑๑.๔๙
๕	ห้วยใหญ่	๑๖๒	๒๖๕	๑๗๗	๓,๐๔๐	๕๓๘	๑.๕๐	๐.๘๑
๖	ดงหลวง	๕,๐๘๑	๕๖,๐๙๙	๓๗,๘๔๓	๓,๗๔๐	๑๔๑,๕๔๓	๑.๕๕	๒๑๙.๓๙
๗	หนองสูง	๑๕๒	๑,๕๕๐	๑,๔๗๐	๓,๑๙๘	๔,๗๐๑	๑.๕๐	๗.๐๕
รวมทั้งสิ้น		๑๕,๘๒๗	๑๒๙,๘๔๘	๙๗,๒๔๗	๓,๕๒๙	๓๔๓,๑๙๑	๑.๔๑	๔๙๐.๒๑

หมายเหตุ: ส่วนใหญ่นิยมปลูกพันธุ์ระยอง๕ และ KU ๕๐

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

อ้อยโรงงาน ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๑๒๐,๒๗๑ ไร่ แยกเป็นอ้อยปีแรก มีพื้นที่เพิ่มจากปี ๒๕๕๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒๗ เนื่องจากการเพิ่มพื้นที่การปลูก โดยราคาเฉลี่ยทั้งปี ต้นละ ๗๐๐ บาท มีมูลค่าผลผลิตทั้งปี จำนวน ๑,๐๒๗.๗๒ ล้านบาท

ตาราง : พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน พื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตและผลผลิตเฉลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๐

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (ก.ก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/ ก.ก.)	มูลค่า ผลผลิต รวม (ล้านบาท)
๑	เมือง มุกดาหาร	๒,๓๘๐	๕๓,๕๕๔	๕๓,๕๕๔	๙,๕๒๕	๕๑๐,๑๐๒	๐.๙๐	๔๕๙.๐๙
๒	คำชะอี	๔๑๖	๒,๒๓๒	๒,๒๓๒	๙,๑๗๓	๒๐,๔๗๔	๐.๙๕	๑๙.๔๕
๓	นิคมคำสร้อย	๗๕๑	๑๘,๗๔๗	๑๘,๗๔๗	๙,๓๘๑	๑๗๕,๘๖๖	๐.๙๓	๑๖๓.๕๖
๔	ดอนตาล	๑,๓๙๒	๓๔,๔๖๐	๓๔,๔๖๐	๙,๒๗๗	๓๑๙,๖๘๕	๐.๙๑	๒๙๐.๙๑
๕	ห้วยน้ำใหญ่	๔๙	๒,๐๐๙	๒,๐๐๙	๘,๖๓๘	๑๗,๓๕๔	๐.๘๕	๑๔.๗๕
๖	ดงหลวง	๑,๕๓๒	๗,๑๔๔	๗,๑๔๔	๑๐,๑๒๘	๗๒,๓๕๔	๐.๘๕	๖๑.๕๐
๗	หนองสูง	๘๔	๒,๑๒๕	๒,๑๒๕	๙,๖๔๙	๒๐,๕๐๔	๐.๙๐	๑๘.๔๕
รวมทั้งสิ้น		๖,๖๐๔	๑๒๐,๒๗๑	๑๒๐,๒๗๑	๙,๔๔๘	๑,๑๓๖,๓๓๙	๐.๙๐	๑,๐๒๗.๗๒

หมายเหตุ: ส่วนใหญ่นิยมปลูกพันธุ์ KL๙๒ ๑๑

ที่มา :สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

ไม้ผลและไม้ยืน

ตาราง : เนื้อที่เพาะปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น จำแนกตามชนิดของไม้ผลและไม้ยืนต้น พ.ศ. ๒๕๖๐

ชนิดของพืชผัก	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)
ปาล์มน้ำมัน	๑,๖๓๕	๑,๔๖๐	๑,๓๙๐.๖
กล้วยน้ำว้า	๙๓๑	๖๘๒.๗	๑,๕๑๗.๒
มะขามหวาน	๙๓๘	๒๗๖.๙	๔๔๐.๙
มะม่วง	๕๔๙	๒๐๙.๙	๕๗๓.๗
ลำไย	๒๑๖	๒.๓	๑๖.๘
มะละกอ	๖๕	๓๖๒.๕	๕,๕๗๖.๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

พืชผัก

ตาราง : เนื้อที่เพาะปลูกพืชผัก จำแนกตามชนิดของพืชผัก พ.ศ. ๒๕๖๐

ชนิดของพืชผัก	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)
ข้าวโพดหวาน	๖๖๕	๙๘๔	๑,๕๓๑
แตงโม	๑๔๖	๒๐๐	๑,๓๗๐
แตงกวา	๓๖	๔๑	๑,๒๕๓
ถั่วฝักยาว	๔๙	๒๙	๖๑๑
แตงร้าน	๒๐	๒๒	๑,๒๒๘
ผักวางตุ้ง	๔๒	๒๑	๖๒๑
พริกขี้หนูสวน	๒๘	๑๙	๖๑๘
บวบ	๖๑	๑๓	๒๕๘
หอมแบ่ง (ต้นหอม)	๑๒	๒	๒,๕๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

๔.๒ สาขาปศุสัตว์

จังหวัดมุกดาหารมีปริมาณสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญทั้งสิ้นใน ปี ๒๕๖๑ ได้แก่ โคเนื้อ ๕๗,๙๙๔ ตัว กระบือ ๑๔,๙๒๐ ตัว สุกร ๒๒,๓๗๙ ตัว ไก่ ๗๖๑,๐๙๔ ตัว เป็ด ๔๗,๕๘๘ ตัว แพะ ๓๕๓ ตัว นกกระทา ๑๓๘ ตัว การเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดมุกดาหาร มีแนวโน้มปริมาณเพิ่มขึ้น

ตาราง: ข้อมูลจำนวนสัตว์จังหวัดมุกดาหาร ๒๕๕๘ -๒๕๖๐

ปี	โคเนื้อ	กระบือ	สุกร	ไก่	เป็ด	แพะ
๒๕๕๙	๔๑,๓๒๘	๑๒,๘๔๑	๒๑,๙๙๐	๖๓๓,๐๓๘	๔๔,๐๑๕	๖๙
๒๕๖๐	๔๕,๐๖๐	๑๓,๓๗๖	๒๕,๓๐๓	๖๓๙,๙๔๙	๔๖,๖๗๘	๒๔๙
๒๕๖๑	๕๗,๙๙๔	๑๔,๙๒๐	๒๒,๓๗๙	๗๖๑,๐๙๔	๔๗,๕๘๘	๓๕๓

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมุกดาหาร

ตาราง : จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และจำนวนพื้นที่ทำการปศุสัตว์

อำเภอ	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (ราย)	พื้นที่ปลูกหญ้า/พืชอาหารสัตว์(ไร่)	พื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะ (ไร่)
เมืองมุกดาหาร	๘,๓๘๗	๔,๔๔๓.๕	๓๖,๓๕๘
นิคมคำสร้อย	๓,๖๖๓	๑๔๙.๕	๒,๘๒๒
ดอนตาล	๓,๓๕๒	๔๓๙.๕	๑,๓๔๒
ดงหลวง	๔,๒๑๘	๕๙๙.๕	๘,๐๑๗
คำชะอี	๔,๖๗๘	๒,๓๓๔.๕	๕,๕๓๑
หว้านใหญ่	๑,๓๖๓	๑,๑๐๘.๗๕	๑,๖๓๗
หนองสูง	๑,๗๒๙	๑๙.๕	๒,๓๑๔
รวม	๒๗,๓๙๐	๙,๐๙๕	๕๘,๐๒๑

ที่มา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมุกดาหาร

๔.๓ สาขาประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

จังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่ติดแนวชายฝั่งติดแม่น้ำโขง มีการประกอบอาชีพการประมงมูลค่าสัตว์น้ำที่สูงที่สุดคือการเลี้ยงเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด มีมูลค่าสูงถึง ๑๖๙,๗๒๕,๐๐๐ บาท รองลงมาคือการเลี้ยงปลาในกระชังบริเวณแม่น้ำโขง ชนิดของปลาที่เลี้ยง ได้แก่ ปลานิล ปลานิลแปลงเพศ ปลาไน ปลาตะเพียนขาว ปลายี่สกเทศ ปลานวลจันทร์เทศ ปลาสร้อยขาว ปลาจีน ปลาดุก กบ และสัตว์อื่นๆ

ตาราง : การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

ที่	รายการ	หน่วยวัด	จำนวน		
			๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
๑	เกษตรกรผู้เลี้ยงปลา	ราย	๑๑,๑๙๘	๑๐,๔๓๐	๑๐,๕๗๙
๒	จำนวนบ่อเลี้ยง	บ่อ	๑๒,๕๑๖	๑๐,๖๖๘	๑๐,๖๖๙
๓	พื้นที่เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	ไร่	๑๒,๔๙๐.๒๕	๑๐,๗๑๘.๔๗	๙,๗๙๘
๔	ผลผลิตปลาน้ำจืด	กิโลกรัม	๑,๕๒๒,๔๓๖	๓,๒๑๕,๕๔๑	๑,๘๓๗,๓๓๐
มูลค่า (บาท)			๗๖,๒๐๐,๐๐	๗๖,๑๒๑,๘๐๐	๑๓๕,๙๙๑,๓๕๐

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดมุกดาหาร

ตาราง : การเลี้ยงปลาในกระชังบริเวณน้ำโขง พ.ศ. ๒๕๕๙ -๒๕๖๑

ที่	รายการ	หน่วยวัด	จำนวน		
			๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
๑	เกษตรกรผู้เลี้ยงปลา	ราย	๒๐๐	๘๕	๖๓
๒	จำนวนกระชัง	กระชัง	๒,๙๖๐	๒,๔๕๐	๒,๓๙๖
๓	พื้นที่กระชัง	ตารางเมตร	๒๖,๖๔๐	๒๒,๒๘๔	๒๒,๒๘๔
๔	ผลผลิต	กิโลกรัม	๒,๔๖๓,๐๐๐	๑,๐๔๑,๒๕๐	๒,๗๙๐,๐๐๐
มูลค่า(บาท)			๑๖๐,๐๗๖,๘๐๐	๗๒,๘๘๗,๕๐๐	๑๖๙,๗๒๕,๐๐๐

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดมุกดาหาร

ตาราง : การผลิตและมูลค่าสาขาประมง พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑

รายการ	ผลผลิต (ตัน)			มูลค่า (ล้านบาท)		
	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด	๒,๕๙๕.๓๓	๒,๘๒๒.๐๔	๔,๖๒๗,๓๓๐	๑๕๕.๗๕	๑๗๖.๖๐	๓๐๕.๗๑
การจับสัตว์น้ำจากธรรมชาติ	๓,๖๗๗.๑๖	๑,๓๖๑.๗๘	๑,๔๗๒,๖๑๒	๒๒๐.๖๓	๘๘.๒๖	๑๓๔.๕๗
การเพาะพันธุ์อนุบาลสัตว์/น้ำ(ตัว)	๔,๘๐๐,๐๐๐	-	-	๑.๙๒	-	-
รวม	๔,๘๐๖,๒๗๒.๔๙	๔,๑๘๓.๘๒	๖,๐๙๙,๙๔๒	๓๗๘.๓๐	๒๖๔.๘๖	๔๔๐.๒๙

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดมุกดาหาร

เลี้ยงปลานิลกระชังของจังหวัดมุกดาหาร

๑. การผลิตปลานิลกระชังของจังหวัดมุกดาหาร โดยเกษตรกรเลี้ยงปลานิลในพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหารมากที่สุดรองลงมา อำเภอดอนตาล โดยในปี ๒๕๖๑ มีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ เนื่องจากไม่มีปัญหาโรคระบาดในปลานิล และราคาปลานิลมีราคาสูงทำให้เกษตรกรขยายกำลังผลิต มีปริมาณผลผลิตทั้งสิ้น ๒,๓๙๖ ตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ มีมูลค่า ๑๖๙,๗๒๕,๐๐๐ บาท

๒. การจำหน่ายปลานิล เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมจำหน่ายปลานิลมีชีวิต ให้แก่ผู้รวบรวม เพื่อนำไปจำหน่ายในจังหวัดใกล้เคียง และประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนการจำหน่ายให้โรงงานแปรรูปบริษัทโกเบสจังหวัดนครพนมจะจำหน่ายเฉพาะช่วงราคาปลานิลตกต่ำ

๓. ราคาปลานิลที่เกษตรกรจำหน่ายปี ๒๕๖๑ มีราคาเฉลี่ย ๖๕ บาทต่อกิโลกรัม โดยราคาปลานิลจะมีราคาสูงในเดือนกันยายน ถึงเดือนเมษายน และมีแนวโน้มลดลงในเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคมของทุกปี

ตาราง : การเลี้ยงปลานิลในกระชังของจังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. ๒๕๕๕ -๒๕๖๑

ปี พ.ศ.	จำนวนเกษตรกร	จำนวนกระชัง	ผลผลิต(ตัน)	มูลค่า (บาท)
๒๕๕๕	๗๓	๒,๓๙๔	๒,๔๖๔	๑๔๙,๕๔๗,๐๐๐
๒๕๕๖	๑๕๐	๒,๗๖๐	๒,๒๐๘	๑๕๐,๑๔๔,๑๒๓
๒๕๕๗	๑๕๐	๒,๗๖๐	๒,๒๙๕	๑๕๓,๘๐๕,๒๐๐
๒๕๕๘	๑๕๐	๒,๗๖๐	๒,๒๐๘	๑๕๐,๑๔๔,๑๒๓
๒๕๕๙	๑๕๐	๒,๗๖๐	๒,๒๙๕	๑๕๓,๘๐๕,๒๐๐
๒๕๖๐	๒๐๐	๒,๙๖๐	๒,๔๖๓	๑๖๐,๐๗๖,๘๐๐
๒๕๖๑	๖๓	๒,๓๙๖	๒,๗๙๐	๑๖๙,๗๒๕,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดมุกดาหาร

ปัญหาด้านประมง

๑. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก
๒. ต้นทุนการผลิตมีราคาแพง ได้แก่ ลูกพันธุ์สัตว์น้ำ และอาหารสัตว์น้ำ ฯลฯ
๓. ขาดแคลนแหล่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำในพื้นที่ เกษตรกรต้องซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำจากแหล่งผลิตนอกพื้นที่

ตารางที่ ๑๒ ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

หน่วย : ร้อยละ

[illegible]

ช่วงเวลาการเพาะเลี้ยง												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓
๗. โคน้												
ช่วงเวลาการเพาะเลี้ยง												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓
๘. เป็ดน้												
ช่วงเวลาการเพาะเลี้ยง												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓
๙. ไก่เนื้อ												
ช่วงเวลาการเพาะเลี้ยง												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓
๑๐. กระบือ												
ช่วงเวลาการเพาะเลี้ยง												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓	๘.๓๓
ประมง												
๑๑. ปลานิล												
ช่วงเวลาการเพาะเลี้ยง												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๙.๗	๘.๓๕	๘.๙๑	๑๐.๐๒	๘.๓๕	๖.๙๗	๖.๗๔	๖.๘๓	๗.๖๓	๘.๔๗	๘.๖๖	๙.๓๓

————— : ช่วงเดือนที่ทำการเพาะปลูก/เพาะเลี้ยง

๕. สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๕.๑ ตารางจำนวนประเภทและจำนวนสมาชิกสหกรณ์

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก(ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๔๐	๖๓,๖๐๗
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๑๐	๘,๗๔๐
รวม	๕๐	๗๒,๓๔๗

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร

๕.๒ ตารางจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดมุกดาหาร ปี ๒๕๖๑

อำเภอ	กลุ่มเกษตรกร ^๑		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ^๒		กลุ่มยุวเกษตรกร ^๓		กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ^๔	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
๑. เมือง	๘	๑,๑๒๕	๑๕	๒๐๐	๙	๒๒๗	๑๑๖	๒,๑๒๐
๒. นิคมคำสร้อย	๖	๑,๑๔๑	๗	๑๘๕	๓	๙๐	๑๑๒	๒,๖๑๕
๓. ดอนตาล	๖	๕๓๗	๒	๕๐	๗	๑๖๐	๓๕	๗๖๕
๔. ดงหลวง	๙	๘๐๐	๘	๑๕๐	๖	๑๒๐	๑๐๘	๒,๒๑๔
๕. คำชะอี	๙	๘๖๙	๑๗	๖๑๙	๔	๑๑๐	๑๒๐	๒,๑๕๔
๖. หวานใหญ่	๕	๕๘๓	๑๓	๒๐๕	๕	๑๑๖	๗๒	๑,๑๕๘
๗. หนองสูง	๑๒	๘๔๙	๑๙	๑,๐๑๙	๕	๑๒๐	๑๐๕	๑,๗๖๘
รวม	๕๕	๕,๙๐๔	๘๑	๒,๔๒๘	๓๙	๙๔๓	๖๖๘	๑๒,๗๙๔

^๑ ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร ^{๒, ๓, ๔} ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

๕.๓ ตารางข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัดมุกดาหาร

อำเภอ	ประเภท								รวม
	ด้านบัญชี (คน)	ด้านประมง (คน)	ด้านปศุสัตว์ (คน)	ด้านหมอดิน (คน)	ด้านเกษตรหมู่บ้าน (คน)	ด้านปฎิรูปที่ดิน (คน)	ด้านเศรษฐกิจการเกษตร (คน)	ด้านยางพารา (คน)	
เมือง	๑๘	๖๓	๒๐๘	๑๔๗	๑๔๙	๘	๑	๓๙	๖๐๑
ดอนตาล	๘๗	๔๐	๖๓	๖๓	๖๓	-	๑	๔	๓๐๑
นิคมคำสร้อย	๑๐	๔๓	๗๙	๗๙	๗๘	-	๑	๑๖	๒๘๗
คำชะอี	๒๑	๕๑	๘๘	๘๘	๘๙	๓	-	๙	๓๒๒
หวานใหญ่	๗	๓๘	๔๓	๔๓	๔๓	-	-	๑	๑๕๖
ดงหลวง	๑๖	๔๐	๖๔	๖๐	๖๐	๓	๑	๒๐	๒๔๖
หนองสูง	๒๖	๓๕	๔๔	๔๔	๔๔	๓	-	๑๐	๑๙๑
รวม	๑๘๕	๓๑๐	๕๘๙	๕๒๔	๕๒๖	๑๗	๔	๙๙	๒,๑๐๔

ที่มา: หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร

๕.๔ ตารางรายชื่อสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด

ลำดับที่	ชื่อ -สกุล	ตำแหน่ง/ด้าน	อำเภอ
	สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง		
๑	นางรัชชัย โสดา	ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานสภาเกษตรกร	คำชะอี
๒	นายพงศ์ไพโรจน์ สุขบัติ	ปฏิบัติหน้าที่รองประธานสภาเกษตรกร คนที่ ๑	นิคมคำสร้อย
๓	นายบุญยอม พันธุ์หมุด	ปฏิบัติหน้าที่รองประธานสภาเกษตรกร คนที่ ๒	เมืองมุกดาหาร
๔	นายประสิทธิ์ บรรจง	สภาชิกสภาเกษตรกร	คำชะอี
๕	นายกุลหลาบ บุญรักษ์	สภาชิกสภาเกษตรกร	คำชะอี
๖	นายวิรัตน์ วงศ์กระโซ่	สภาชิกสภาเกษตรกร	ดงหลวง
๗	นายอุทิน เคนตรี	สภาชิกสภาเกษตรกร	หว้านใหญ่
๘	นายวิเชียร คนยืน	สภาชิกสภาเกษตรกร	ดอนตาล
๙	นายสงัด ใจทัศน์	สภาชิกสภาเกษตรกร	ดอนตาล
๑๐	น.ส.กรรณิการ์ พันธุ์หมุด	สภาชิกสภาเกษตรกร	เมืองมุกดาหาร
๑๑	นางดวงกมล กิ่งคำวงศ์	สภาชิกสภาเกษตรกร	เมืองมุกดาหาร
๑๒	นายชิน พรธนา	สภาชิกสภาเกษตรกร	เมืองมุกดาหาร
๑๓	นายพุฒ สุพร	สภาชิกสภาเกษตรกร	เมืองมุกดาหาร
๑๔	นายปานจิตร ทองดี	สภาชิกสภาเกษตรกร	หนองสูง
๑๕	นายสวรรค์ สलगสิงห์	สภาชิกสภาเกษตรกร	นิคมคำสร้อย

ลำดับที่	ชื่อ -สกุล	ตำแหน่ง/ด้าน	อำเภอ
๑	สมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิ นายพิน สุวรรณไตรย์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพืช	คำชะอี
๒	นายชาญ โคตรพรม	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสัตว์	ดงหลวง
๓	นายสมบัติ พาสัก	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประมง	ดอนตาล
๔	นายถาวร เผ่าภูไทย	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเกษตรกรรมอื่นๆ	เมืองมุกดาหาร
๕	นายเกียรติ ภาควงมิ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเกษตรกรรมอื่นๆ	เมืองมุกดาหาร

ที่มา: สภาเกษตรกรจังหวัดมุกดาหารสำนักงาน

๕.๕ รายชื่อศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

อำเภอ	จำนวน (ราย)
๑. ศูนย์เกษตรทฤษฎีใหม่เราสร้างถ่อ ตำบลเหล่าสร้างถ่อ อำเภอคำชะอี	๑ ๑ ๑ ๑
๒. ศูนย์เครือข่ายเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลดงหลวง อำเภอดงหลวง	
๓. ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติประสาธิต ตำบลกกแดง อำเภอนิคมคำสร้อย	
๔. ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านตำบลหนองเหนือ อำเภอหนองสูง	

ที่มา: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร

๕.๖ รายชื่อศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จำนวน ๗ ศูนย์

๕.๖.๑ ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองมุกดาหาร ตำบลนาโสก
อำเภอเมืองมุกดาหาร

๕.๖.๒ ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอคำชะอี ตำบลคำชะอี
อำเภอคำชะอี

๕.๖.๓ ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนิคมน้ำส้วม ตำบลกกแดง
อำเภอนิคมน้ำส้วม

๕.๖.๔ ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอดอนตาล ตำบลนาสะเม้ง อำเภอ
ดอนตาล

๕.๖.๕ ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอดงหลวง ตำบลชะโนดน้อย
อำเภอดงหลวง

๕.๖.๖ ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองสูง ตำบลหนองสูงใต้
อำเภอหนองสูง

๕.๖.๗ ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหว้านใหญ่ ตำบลปทุม อำเภอ
หว้านใหญ่

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร

ส่วนที่ ๓

๓.๑ การวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรของจังหวัดมุกดาหาร

๓.๑.๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย Mc Kinsey ๗-S Framework

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>๑. มียุทธศาสตร์ด้านการเกษตรเป็นยุทธศาสตร์ที่ ๑: การยกระดับมาตรฐานการเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า</p> <p>๒. มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและมีสัตว์เศรษฐกิจในพื้นที่ เช่น ข้าว อ้อย มัน ยางพารา โคเนื้อ(โคขุน) ปลานิล ปลาน้ำโขง</p> <p>๓. มีอุตสาหกรรมเกษตรที่หลากหลาย เช่น โรงงานแปรรูปโคขุน(สหกรณ์โคขุนหนองสูง) โรงงานน้ำตาล โรงงานแป้ง โรงงานยางแท่ง-ยางเครป</p> <p>๔. มีชนเผ่าพื้นเมือง ๘ ชนเผ่า ที่มีเอกลักษณ์การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง และมีวิถีชนบทซึ่งเป็นเอกลักษณ์ มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการเกษตร</p> <p>๕. มี Smart Farmer, Young Smart Farmer, ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นตัวอย่างในพื้นที่</p> <p>๖. เกษตรกรของจังหวัดมุกดาหารมีทักษะและมีการประกอบอาชีพเกษตรชำนาญกว่าประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>๗. ผู้นำจังหวัดมุกดาหารกำหนดทิศทางและให้ความสำคัญด้านการเกษตร</p> <p>๘. มีประเพณี ค่านิยมด้านการเกษตร เช่น บุญกองข้าว บุญคูณลาน</p>	<p>๑. โครงสร้างการบริหารแบบระบบราชการการตัดสินใจ/การอนุมัติต้องใช้เวลา</p> <p>๒. เกษตรกรขาดสภาพคล่อง ขาดเงินลงทุนและเงินทุนหมุนเวียน ขาดการรวมกลุ่ม เกษตรกรส่วนมากอยู่ในวัยสูงอายุ เกษตรกรรุ่นเก่าไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง</p> <p>๓. ระบบชลประทานไม่ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร โดยเฉพาะในช่วงฝนทิ้งช่วง</p> <p>๔. ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเกษตร และเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ทำการเกษตรไม่ทันสมัย รวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการแปรรูปสินค้าเกษตร</p> <p>๕. การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP และเกษตรอินทรีย์ ยังมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด</p> <p>๖. ขาดการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทานด้านอาหารปลอดภัย ตั้งแต่วิจัย ผลิต แปรรูป โฆษณา ขาย และประชาสัมพันธ์</p> <p>๗. เกษตรกรขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การเผาอ้อย การใช้สารเคมี</p> <p>๘. รวมทั้งขาดความรู้ด้านการจัดการการเกษตรเชิงธุรกิจ</p> <p>๙. ค่านิยมคนรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพทำการเกษตร</p>

๓.๑.๒. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTLE Analysis

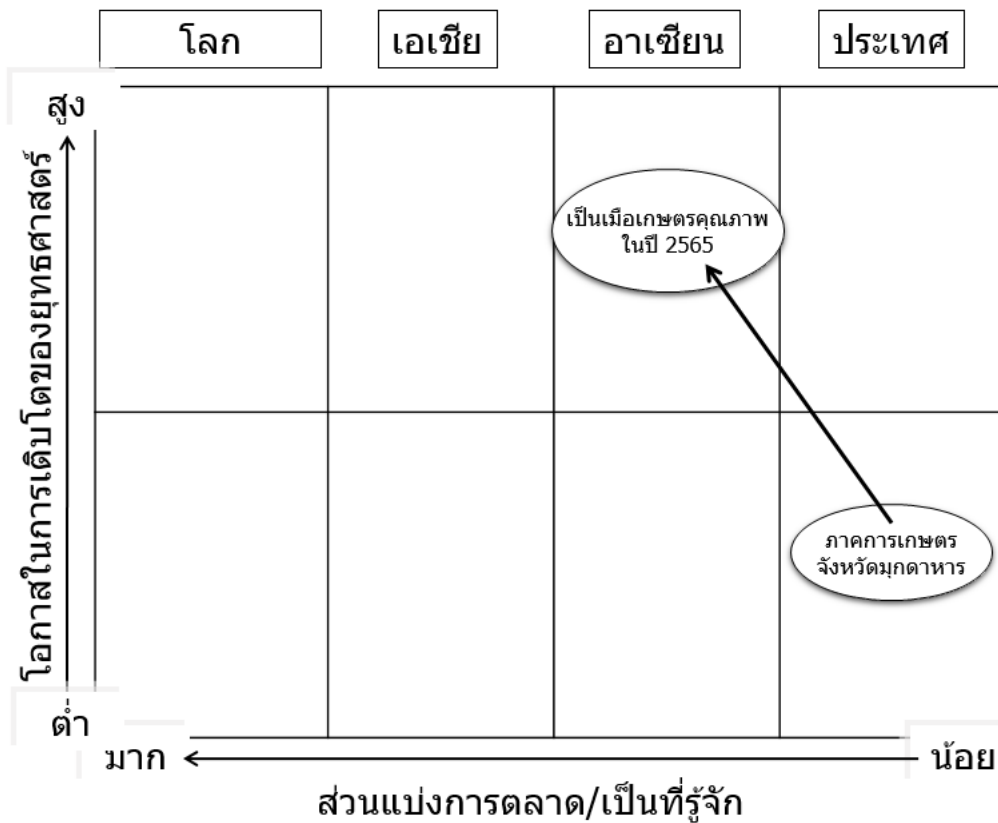
โอกาส	อุปสรรค
<p>๑. ภาครัฐกำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ สนับสนุนการจัดทำการเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล และส่งเสริมการทำเกษตรเพื่อการส่งออก(ครัวไทยสู่ครัวโลก)</p> <p>๒. ตลาดมีความต้องการสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์สูง รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมและอาหารปลอดภัยที่มีวัตถุดิบมาจากเกษตรปลอดภัย</p> <p>๓. จังหวัดมุกดาหารมีสะพานมิตรภาพแห่งที่ ๒ ข้ามไปสะหวันเขต เป็นช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งสะหวันเขตเป็นเมืองเศรษฐกิจอันดับ ๒ ของ สปป.ลาว และอยู่ในเส้นทาง EWEC มีเส้นทางการค้าเชื่อมโยง ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้</p> <p>๔. ข้อกำหนดและกฎหมายเกี่ยวกับ การเกษตร อาหารปลอดภัย และการจัดการสิ่งแวดล้อม มีผลต่อผู้บริโภคในทางที่ดีขึ้น</p> <p>๕. มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน สภาพภูมิประเทศ ดิน ฟ้าอากาศ ปริมาณน้ำฝนเหมาะกับการทำการเกษตร</p> <p>๖. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในจังหวัดสกลนคร สามารถค้นหางานวิจัยมาต่อยอดเชิงธุรกิจได้</p>	<p>๑. ความไม่มั่นคงด้านการเมืองส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำและไม่แน่นอน ราคาสินค้าทางการเกษตรมีความผันผวนไม่แน่นอน ค่าแรงสูง ต้นทุนสูง</p> <p>๒. ราคาสินค้าเกษตรผันผวน ต้นทุนการผลิตสูง ค่าแรงสูง</p> <p>๓. คู่แข่งทางการค้า(ด้านการเกษตร) มีมากขึ้น ขาดตลาดกลางสินค้าเกษตร</p> <p>๔. ระบบอินเทอร์เน็ตไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่</p> <p>๕. สภาพภูมิอากาศไม่เป็นไปตามฤดูกาล มีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อย เช่น น้ำท่วม</p>

๓.๒ ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ๑) สิ้นเชื่อตกเบี้ยต่ำ
- ๒) มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรม
- ๓) ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร ลดต้นทุนการผลิต การตลาด (อบรมให้ความรู้)
- ๔) ราคาสินค้าเกษตรที่สูงขึ้น เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ๕) มีช่องทางการจัดจำหน่าย
- ๖) ผู้บริโภคได้รับการบริโภคสินค้าที่ปลอดภัย
- ๗) สินค้าเกษตรมีคุณภาพ (ผู้บริโภค)

Positioning การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

Positioning การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร

๓.๓ วิสัยทัศน์ (Vision) การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมุกดาหาร

“เป็นเมืองเกษตรคุณภาพภายในปี ๒๕๖๕”

๓.๔ เป้าประสงค์รวม

เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร

๓.๕ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๑) รายได้ของเกษตรกรเป้าหมายที่ได้จากภาคเกษตรไม่น้อยกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท ต่อคนต่อปี
- ๒) ร้อยละความพึงพอใจของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕
- ๓) ร้อยละความพึงพอใจของผู้บริโภคไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๓.๔ กำหนดกลยุทธ์ด้วย การสร้างความสัมพันธ์ TOWS Matrix

จุดแข็ง(S)ปัจจัยภายใน	โอกาส(O)ปัจจัยภายนอก
<ol style="list-style-type: none"> ๑) มียุทธศาสตร์ด้านการเกษตรเป็นยุทธศาสตร์ที่ <ol style="list-style-type: none"> ๑: การยกระดับมาตรฐานการเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า ๒) มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและมีสัตว์เศรษฐกิจในพื้นที่ เช่น ข้าว อ้อย มัน ยางพารา โคเนื้อ(โคขุน) ปลานิล ปลาน้ำโขง ๓) มีอุตสาหกรรมเกษตรที่หลากหลาย เช่น โรงงานแปรรูปโคขุน(สหกรณ์โคขุนหนองสูง) โรงงานน้ำตาล โรงงานแป้ง โรงงานยางแท่ง-ยางเครป ๔) มีชนเผ่าพื้นเมือง ๘ ชนเผ่า ที่มีเอกลักษณ์การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง และมีวิถีชนบทซึ่งเป็นเอกลักษณ์ มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการเกษตร ๕) มี Smart Farmer, Young Smart Farmer, ประชาชนชาวบ้าน เป็นตัวอย่างในพื้นที่ ๖) เกษตรกรของจังหวัดมุกดาหารมีทักษะและมีการประกอบอาชีพเกษตรชำนาญกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ๗) ผู้นำจังหวัดมุกดาหารกำหนดทิศทางและให้ความสำคัญด้านการเกษตร ๘) มีประเพณี ค่านิยมด้านการเกษตร เช่น บุญกองข้าว บุญคูณลาน 	<ol style="list-style-type: none"> ๑) ภาครัฐกำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ สนับสนุนการจัดทำ การเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล และส่งเสริม การทำการเกษตรเพื่อการส่งออก(ครัวไทยสู่ ครัวโลก) ๒) ตลาดมีความต้องการสินค้าเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์สูง รวมถึงการจัดการ สิ่งแวดล้อมและอาหารปลอดภัยที่มีวัตถุดิบมา จากเกษตรปลอดภัย ๓) จังหวัดมุกดาหารมีสะพานมิตรภาพแห่งชาติ ๒ ข้ามไปสะหวันเขต เป็นช่องทางการจัด จำหน่าย ซึ่งสะหวันเขตเป็นเมืองเศรษฐกิจ อันดับ ๒ ของ สปป.ลาว และอยู่ในเส้นทาง EWEC มีเส้นทางการค้าเชื่อมโยง ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ๔) ข้อกำหนดและกฎหมายเกี่ยวกับ การเกษตร อาหารปลอดภัย และการจัดการสิ่งแวดล้อม มี ผลต่อผู้บริโภคในทางที่ดีขึ้น ๕) มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน สภาพภูมิประเทศ ดิน ฟ้า อากาศ ปริมาณน้ำฝนเหมาะกับการทำ การเกษตร ๖) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในจังหวัด สกลนคร สามารถค้นหางานวิจัยมาต่อยอดเชิง

	ธุรกิจได้
กลยุทธ์เชิงรุก(SO) ๑) สนับสนุน Smart Farmer ต่อยอดงานวิจัยสู่ธุรกิจ	

จุดแข็ง(S)ปัจจัยภายใน	อุปสรรค(T)ปัจจัยภายนอก
๑) มียุทธศาสตร์ด้านการเกษตรเป็นยุทธศาสตร์ที่ ๑: การยกระดับมาตรฐานการเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า ๒) มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและมีสัตว์เศรษฐกิจในพื้นที่ เช่น ข้าว อ้อย มัน ยางพารา โคเนื้อ(โคขุน) ปลา นิล ปลาน้ำโขง ๓) มีอุตสาหกรรมเกษตรที่หลากหลาย เช่น โรงงานแปรรูปโคขุน(สหกรณ์โคขุนหนองสูง) โรงงานน้ำตาล โรงงานแป้ง โรงงานยางแท่ง-ยางเครป ๔) มีชนเผ่าพื้นเมือง ๘ ชนเผ่า ที่มีเอกลักษณ์การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง และมีวิถีชนบทซึ่งเป็นเอกลักษณ์ มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการเกษตร ๕) มี Smart Farmer, Young Smart Farmer, ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นตัวอย่างในพื้นที่ ๖) เกษตรกรของจังหวัดมุกดาหารมีทักษะและมีการประกอบอาชีพเกษตรชำนาญกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ๗) ผู้นำจังหวัดมุกดาหารกำหนดทิศทางและให้ความสำคัญด้านการเกษตร ๘) มีประเพณี ค่านิยมด้านการเกษตร เช่น บุญกองข้าว บุญคูณลาน	๑) ความไม่มั่นคงด้านการเมืองส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำและไม่แน่นอน ราคาสินค้าทางด้านการเกษตรมีความผันผวนไม่แน่นอน ค่าแรงสูง ต้นทุนสูง ๒) ราคาสินค้าเกษตรผันผวน ต้นทุนการผลิตสูง ค่าแรงสูง ๓) คู่แข่งทางการค้า(ด้านการเกษตร) มีมากขึ้น ขาดตลาดกลางสินค้าเกษตร ๔) สภาพภูมิอากาศไม่เป็นไปตามฤดูกาล มีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อย เช่น น้ำท่วม
กลยุทธ์เชิงป้องกัน(ST) ๑) สร้างมูลค่าเพิ่มพืชและสัตว์เศรษฐกิจเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อแข่งขันได้ ๒) รักษาประเพณีและค่านิยมด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้	

จุดอ่อน(W)ปัจจัยภายใน	โอกาส(O)ปัจจัยภายนอก
<ul style="list-style-type: none"> ๑) โครงสร้างการบริหารแบบระบบราชการการตัดสินใจ/การอนุมัติต้องใช้เวลา ๒) เกษตรกรขาดสภาพคล่อง ขาดเงินลงทุนและเงินทุนหมุนเวียน ขาดการรวมกลุ่ม เกษตรกรส่วนมากอยู่ในวัยสูงอายุ เกษตรกรรุ่นเก่าไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ๓) ระบบชลประทานไม่ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร โดยเฉพาะในช่วงฝนทิ้งช่วง ๑) ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในภาคเกษตร และเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ทำการเกษตรไม่ทันสมัย รวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการแปรรูปสินค้าเกษตร ระบบอินเทอร์เน็ตไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ๔) การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP และเกษตรอินทรีย์ ยังมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ๕) ขาดการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทานด้านอาหารปลอดภัย ตั้งแต่วิจัย ผลิต แปรรูป โฆษณาขาย และประชาสัมพันธ์ ๖) เกษตรกรขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การเผาอ้อย การใช้สารเคมี ๗) รวมทั้งขาดความรู้ด้านการจัดการการเกษตรเชิงธุรกิจ ๘) ค่านิยมคนรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพทำการเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> ๑) ภาครัฐกำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ สนับสนุนการจัดทำการเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล และส่งเสริมทำการเกษตรเพื่อการส่งออก(ครัวไทยสู่ครัวโลก) ๒) ตลาดมีความต้องการสินค้าเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์สูง รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมและอาหารปลอดภัยที่มีวัตถุดิบมาจากเกษตรปลอดภัย ๓) จังหวัดมุกดาหารมีสะพานมิตรภาพแห่งที่ ๒ ข้ามไปสะหวันเขต เป็นช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งสะหวันเขตเป็นเมืองเศรษฐกิจอันดับ ๒ ของ สปป.ลาว และอยู่ในเส้นทาง EWEC มีเส้นทางการค้าเชื่อมโยง ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ๔) ข้อกำหนดและกฎหมายเกี่ยวกับ การเกษตรอาหารปลอดภัย และการจัดการสิ่งแวดล้อม มีผลต่อผู้บริโภคในทางที่ดีขึ้น ๕) มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน สภาพภูมิประเทศ ดิน ฟ้า อากาศ ปริมาณน้ำฝนเหมาะกับการทำการเกษตร ๖) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในจังหวัดสกลนคร สามารถค้นหานักวิจัยมาต่อยอดเชิงธุรกิจได้
<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข(WO)</p> <ul style="list-style-type: none"> ๑) พัฒนาระบบมาตรฐานเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด 	

จุดอ่อน(W)ปัจจัยภายใน	อุปสรรค(T)ปัจจัยภายนอก
<ul style="list-style-type: none"> ๑) โครงสร้างการบริหารแบบระบบราชการการตัดสินใจ/ การอนุมัติต้องใช้เวลา ๒) เกษตรกรขาดสภาพคล่อง ขาดเงินลงทุนและเงินทุนหมุนเวียน ขาดการรวมกลุ่ม เกษตรกรส่วนมากอยู่ในวัยสูงอายุ เกษตรกรรุ่นเก่าไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ๓) ระบบชลประทานไม่ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร โดยเฉพาะในช่วงฝนทิ้งช่วง ๒) ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในภาคเกษตร และเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ทำการเกษตรไม่ทันสมัย รวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการแปรรูปสินค้าเกษตร ระบบอินเทอร์เน็ตไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ๔) การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP และเกษตรอินทรีย์ ยังมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ๕) ขาดการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทานด้านอาหาร ปลอดภัย ตั้งแต่วิจัย ผลิต แปรรูป โฆษณา ขาย และประชาสัมพันธ์ ๖) เกษตรกรขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การเผาอ้อย การใช้สารเคมี ๗) รวมทั้งขาดความรู้ด้านการจัดการการเกษตรเชิงธุรกิจ ๘) ค่านิยมคนรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพทำการเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> ๑) ความไม่มั่นคงด้านการเมืองส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำและไม่แน่นอน ราคาสินค้าทางด้านการเกษตรมีความผันผวนไม่แน่นอน ค่าแรงสูง ต้นทุนสูง ๒) ราคาสินค้าเกษตรผันผวน ต้นทุนการผลิตสูง ค่าแรงสูง ๓) คู่แข่งทางการค้า(ด้านการเกษตร) มีมากขึ้น ขาดตลาดกลางสินค้าเกษตร ๔) สภาพภูมิอากาศไม่เป็นไปตามฤดูกาล มีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อย เช่น น้ำท่วม
กลยุทธ์เชิงรับ(WT) <ul style="list-style-type: none"> ๑) พัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ๒) เพิ่มประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่อุปทานเกษตรปลอดภัยเพื่อให้แข่งขันได้ 	

ยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร

- ๑) การยกระดับมาตรฐานการเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า

กลยุทธ์

- ๑) พัฒนาระบบมาตรฐานเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด
- ๒) สนับสนุน Smart Farmer ต่อยอดงานวิจัยสู่ธุรกิจ
- ๓) สร้างมูลค่าเพิ่มพืชและสัตว์เศรษฐกิจเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อแข่งขันได้
- ๔) เพิ่มประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่อุปทานเกษตรปลอดภัยเพื่อให้แข่งขันได้
- ๕) พัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- ๖) รักษาประเพณีและค่านิยมด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้

ส่วนที่ ๔

การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕

๔.๑ วิสัยทัศน์ :

“ เป็นเมืองเกษตรคุณภาพภายในปี ๒๕๖๕ ”

๔.๒ พันธกิจ :

- ๑) สร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร
- ๒) เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

๔.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ : ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ จังหวัดมุกดาหาร

การยกระดับมาตรฐานการเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า

๔.๔ เป้าประสงค์รวม

เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ให้มีคุณภาพชีวิตและมีรายได้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

๔.๕ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามแผนที่ยุทธศาสตร์

- ๑) รายได้ของเกษตรกรเป้าหมายที่ได้จากภาคเกษตรไม่น้อยกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท ต่อคนต่อปี
- ๒) ร้อยละความพึงพอใจของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕
- ๓) ร้อยละความพึงพอใจของผู้บริโภคไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๔.๖ กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ ๑ (ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ จังหวัดมุกดาหาร) การยกระดับมาตรฐานการเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า

- ๑) พัฒนาระบบมาตรฐานเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด
- ๒) สนับสนุน Smart Farmer ต่อยอดงานวิจัยสู่ธุรกิจ
- ๓) สร้างมูลค่าเพิ่มพืชและสัตว์เศรษฐกิจเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อแข่งขันได้
- ๔) เพิ่มประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่อุปทานเกษตรปลอดภัยเพื่อให้แข่งขันได้
- ๕) พัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- ๖) รักษาประเพณีและค่านิยมด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้

๔.๗ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายกลยุทธ์

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
การยกระดับมาตรฐาน การเกษตรและการต่อ ยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า	กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาระบบมาตรฐานเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด	➤ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแปลง/ฟาร์มที่ได้รับการยกระดับสู่มาตรฐานระดับสากล ต่อ ปี	ร้อยละ ๑๐
	กลยุทธ์ที่ ๑.๒ สนับสนุน Smart Farmer ต่อยอดงานวิจัยสู่ธุรกิจ	➤ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้ Smart Farmer ต่อ ปี	ร้อยละ ๒๐
	กลยุทธ์ที่ ๑.๓ สร้างมูลค่าเพิ่มพืชและสัตว์เศรษฐกิจเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อแข่งขันได้	➤ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร ต่อ ปี	ร้อยละ ๑๐
	กลยุทธ์ที่ ๑.๔ เพิ่มประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่อุปทานเกษตรปลอดภัยเพื่อให้แข่งขันได้	➤ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการผลิต ต่อ ปี	ร้อยละ ๑๐
	กลยุทธ์ที่ ๑.๕ พัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	➤ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร ต่อ ปี	ร้อยละ ๑๐
	กลยุทธ์ที่ ๑.๖ รักษาประเพณีและค่านิยมด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้	➤ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร ต่อ ปี	ร้อยละ ๑๐

ส่วนที่ ๕

โครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมุกดาหาร (พ.ศ.๒๕๖๑ -๒๕๖๕)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การยกระดับมาตรฐานการเกษตรและการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า							
กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ				หน่วยดำเนินการ
			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาระบบมาตรฐานเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด	การยกระดับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรสู่มาตรฐานสากล	๘,๐๐๐,๐๐๐					
	โครงการของจังหวัด						
	-โครงการพัฒนาการผลิตและบริหารจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	-โครงการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	-โครงการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ

-โครงการพัฒนาตลาดเกษตร ปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
-โครงการส่งเสริมการตลาด สินค้าโดดเด่นของจังหวัดตาม มาตรฐานเกษตรปลอดภัย	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
-โครงการส่งเสริมศักยภาพ เกษตรกรด้านเทคโนโลยีตลาด ข้าวอินทรีย์	๑,๑๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
โครงการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์						
-โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตข้าวมะลิอินทรีย์ตาม มาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพื่อ เพิ่มปริมาณผลผลิตและลด ต้นทุนการผลิตและให้ได้รับ มาตรฐานข้าวหอมมะลิอินทรีย์	๕๐๐,๐๐๐			๒๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตรและ สหกรณ์จังหวัด

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ				หน่วยดำเนินการ
			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
กลยุทธ์ที่ ๑.๒ สนับสนุน Smart Farmer ต่อยอดงานวิจัยสู่ธุรกิจ	การพัฒนาผู้ประกอบการด้านการเกษตรสู่ Smart Farmer	๓๐,๐๐๐,๐๐๐					
	โครงการของจังหวัด						
	-โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรด้านการบริหารจัดการสู่ Smart Farmer	๕,๐๐๐,๐๐๐			๒,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	-โครงการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer	๕,๐๐๐,๐๐๐			๒,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	-โครงการส่งเสริม Model Smart Farmer (ต้นแบบเกษตรกรปราชญ์) -โครงการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเกษตร Smart Farmer	๕,๐๐๐,๐๐๐			๒,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	- โครงการ พัฒนา Young Smart Farmer สู่ Start up ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร	๕,๐๐๐,๐๐๐			๒,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ

๔.๐						
-โครงการส่งเสริมการ ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการ จัดการธุรกิจเกษตร	๑,๐๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
โครงการส่งเสริมศักยภาพ บุคคลากร และผู้ประกอบการ ด้านการเกษตรของจังหวัด มุกดาหาร	๑,๒๐๐,๐๐๐			๔๐๐,๐๐๐	๘๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
โครงการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพอาสาสมัครเกษตร (อกม.) ให้เป็น Smart Farmer ต้นแบบ	๔,๕๐๐,๐๐๐			๑,๕๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตร จังหวัด
โครงการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์						
-โครงการพัฒนาเกษตรกร ปราดเปรื่อง Smart Farmer	๑,๘๐๐,๐๐๐			๖๐๐,๐๐๐	๑,๒๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตร จังหวัด,สนง. ประมงจังหวัด ,สนง.ปศุสัตว์ จังหวัด

	-โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	สนง.สหกรณ์ จังหวัด
--	---	-----------	--	--	---------	-----------	-----------------------

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ				หน่วยดำเนินการ
			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
กลยุทธ์ที่ ๑.๓ สร้างมูลค่าเพิ่มพืชและสัตว์เศรษฐกิจเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อแข่งขันได้	การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้	๑๘,๗๐๐,๐๐๐					
	โครงการของบจังหวัด						
	-โครงการพัฒนาและส่งเสริมการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	๑,๘๐๐,๐๐๐			๖๐๐,๐๐๐	๑,๒๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
	-โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปให้มีความหลากหลาย ข้าวหอมมะลิ ปลา นิล โคขุน	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ

	-โครงการพัฒนาตราสินค้า แบรินด์ (branding) สินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าสู่ตลาดภายใต้แบรนด์จังหวัด ข้าวหอมมะลิ ปลานิล โคขุน	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตปศุสัตว์และประมง จังหวัดมุกดาหาร	๑,๕๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงปลากดแก้วเชิงอุตสาหกรรมและการแปรรูป	๓,๒๐๐,๐๐๐			๑,๒๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	สนง.ประมงจังหวัด
	โครงการส่งเสริมการปลูกไม้ผลเพื่อเฉลิมฉลองเมืองมุกดาหาร ๒๕๐ ปี	๖,๐๐๐,๐๐๐			๒,๕๐๐,๐๐๐	๓,๕๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตรจังหวัด
	โครงการศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการโรงฆ่าและโคให้ได้มาตรฐาน GMP และฮาลาล	๘๐๐,๐๐๐			๓๐๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐	สนง.สหกรณ์จังหวัด
	โครงการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์						
	-โครงการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรแปรรูป	๕๐๐,๐๐๐			๒๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตรจังหวัด

-โครงการพัฒนาตลาดสินค้า เกษตร	๓๐๐,๐๐๐			๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตร จังหวัด,สำนักงาน สหกรณ์จังหวัด
-โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตและการแปรรูปปลา นิล	๕๐๐,๐๐๐			๒๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	สนง.ประมง จังหวัด
-โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตและยกระดับมาตรฐาน คุณภาพโคเนื้อเพื่อสร้างรายได้ ยั่งยืน	๗๐๐,๐๐๐			๓๐๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐	สนง.ปศุสัตว์ จังหวัด
-โครงการพัฒนาและส่งเสริม อุตสาหกรรมฮาลาลด้าน ปศุสัตว์	๓๐๐,๐๐๐			๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	สนง.ปศุสัตว์ จังหวัด

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ				หน่วยดำเนินการ
			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
กลยุทธ์ที่ ๑.๔ เพิ่ม ประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่ อุปทานเกษตรปลอดภัย เพื่อให้แข่งขันได้	การปรับปรุงประสิทธิภาพ กระบวนการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้	๑๒,๖๐๐,๐๐๐					
	โครงการของบจังหวัด						
	-โครงการส่งเสริมศักยภาพ เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรใน การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน	๓,๐๐๐,๐๐๐			๑,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
	-โครงการพัฒนาสินค้าเกษตร แปรรูปวิสาหกิจชุมชน	๓,๐๐๐,๐๐๐			๑,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
	-โครงการศึกษาข้อมูลและ พัฒนาศักยภาพสินค้า การเกษตรสู่อุตสาหกรรม อาหาร	๑,๐๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
	โครงการโครงการฝึกอบรมการ ปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารสัตว์	๖๐๐,๐๐๐			๒๐๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
	โครงการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์						

	-โครงการระบบส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่	๕,๐๐๐,๐๐๐			๒,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตร จังหวัด,สนง ประมงจังหวัด ,สำนักงาน สหกรณ์จังหวัด ,สนง.ปศุสัตว์ จังหวัด
--	---	-----------	--	--	-----------	-----------	--

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ				หน่วยดำเนินการ
			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
กลยุทธ์ที่ ๑.๕ พัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนธุรกิจด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้	๓๑,๖๐๐,๐๐๐					
	โครงการของจังหวัด						
	-โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	๑๕,๐๐๐,๐๐๐			๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	-โครงการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรไปสู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์	๑๕,๐๐๐,๐๐๐			๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	-โครงการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์	๑,๐๐๐,๐๐๐			๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วมบูรณาการ
	โครงการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์						

	-โครงการพัฒนาระดับการ แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ของด้วยเทคโนโลยีและ นวัตกรรม	๖๐๐,๐๐๐			๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตรและ สหกรณ์ จังหวัด,สนง. เกษตรจังหวัด
--	---	---------	--	--	---------	---------	--

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ				หน่วยดำเนินการ
			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	
กลยุทธ์ที่ ๑.๖ รักษาประเพณี และค่านิยมด้านการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้	การสนับสนุนงานประเพณี และค่านิยมด้านการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้	๖,๐๐๐,๐๐๐					
	โครงการของจังหวัด						
	โครงการพัฒนาเกษตรกร สู่ชุมชนวัฒนธรรมเกษตร เพื่อการสร้างรายได้และ การท่องเที่ยว	๓,๐๐๐,๐๐๐			๑,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
	-โครงการชุมชนเกษตรกร ต้นแบบเพื่อสนับสนุนงาน ประเพณีและค่านิยมด้าน การเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้	๓,๐๐๐,๐๐๐			๑,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานร่วม บูรณาการ
รวมงบประมาณยุทธศาสตร์ที่ ๑		๑๐๖,๙๐๐,๐๐๐			๓๘,๗๐๐,๐๐๐	๖๘,๒๐๐,๐๐๐	

สรุปผล เวทีสัมมนาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

จังหวัดมุกดาหาร

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ณ โรงแรมพลอยพาสเซจ จังหวัดมุกดาหาร วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร ได้ดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดมุกดาหาร ภายใต้กรอบระยะเวลาของแผน ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) สรุปรายละเอียด ดังนี้

วันที่จัดอบรมฯ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ระยะเวลาการสัมมนา จำนวน ๑ วัน

สถานที่ ห้องมรกต ชั้น ๒ โรงแรมพลอยพาสเซจ จังหวัดมุกดาหาร

กลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เป็นคณะทำงาน รวม จำนวน ๔๔ คน

วิทยากรโดย อาจารย์จารึก จิตลดาพร บริษัทคาเทค จำกัด

งบประมาณในการดำเนินการ ๒๗,๓๔๔ บาท

ผลดำเนินการ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร ได้ดำเนินการเชิญกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้เสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ได้ร่วมประชุมทบทวนและจัดทำยุทธศาสตร์ฯ โดยได้มีการร่วมระดมความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมุกดาหาร การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ทิศทาง รวมถึงเสนอแนะแนวทางการจัดทำโครงการเพื่อขอรับสนับสนุนงบประมาณต่างๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของรัฐบาล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจังหวัดมุกดาหาร

คณะผู้จัดทำ ๑.นายปรีชา ชูพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

๒.นางสาววันวิสา หล้าตัน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ที่ปรึกษาโครงการ

๑.นายบุญชัย ตัณทชุนห์

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร

๒.นางปิ่นอนงค์ วงศ์บุญ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

รูปถ่าย

